

ΕΣΤΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΠΑ
ΑΛΥΡΙΩΤΟΥ
ΑΥΕΩΝ ΑΡΙΘ.

ΤΟΜΟΣ ΕΙΚΟΣΤΟΣ ΠΡΩΤΟΣ

1886

[ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ]

ΤΙΜΑΤΑΙ ΔΡ. 5 - ΔΕΔΕΜΕΝΟΣ ΔΡ. 8

N. A. G.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
Μαγροπούλη
ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΠΑ

ΑΘΗΝΗΣ

Γ. ΚΑΣΔΟΝΗΣ, ΕΚΔΟΤΗΣ ΚΑΙ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

Γραφείον της Έστιας: Έπι της οδού Σκαδίου, αριθ. 32.

1886

ἘΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος ΚΑ'

Ἰνδραμὴ Ἰστροῦ: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν ἑξ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Ἀπὸ συνδρομῶν ἔρχονται ἐκ τῆς 1' Ἰανουαρίου. ἔτους καὶ ἑνὲς ἡμέρας. — Γραφεῖον Διοικ. Ὁδὸς Σταδίου 82.

19 Ἰανουαρίου 1886

ΚΟΛΟΜΒΑ

Ἀνήγημα Πρωσπερου Περιμέ.
(Μετάφρασις Ν. Γ. Π.)

Ε'

Τὴν ἐπαύριον, μικρὸν πρὸ τῆς ἐπικνώδου τῶν κυνηγῶν, ἡ μίς Νέβιλ ἐπανερχομένη μετὰ τῆς θλαμηπόλου τῆς εἰς τὸ ξενοδοχεῖον ἐκ περιπάτου εἰς τὸν αἰγιαλόν, εἶδεν ἰδούσαν πρὸς τὴν πόλιν νεάνιδα μελανεῖμονα, ἐπιβαινύσαν μικροῦ μὲν ἀλλὰ βωμαλέου ἵππου. Ταύτην ἠκολούθει χωρικὸς, ἐφιππος ἐπίσης, φορῶν ὑπενδύτην καστανόν, τετριμμένον κατὰ τοὺς ἀγκῶνας, ἔχων ἀνηρητημένην διὰ λωρίδος ἀπὸ τῶν ὤμων κολοκύνθην, καὶ πιστόλιον κρεμᾶμενον ἀπὸ τῆς ζώνης· ἐκράτει οὗτος ἐν τῇ χειρὶ τουφέκιον, τοῦ ὅποιου τὸ κοντάκιον ἐσπρηρίζετο εἰς θερμάτινον θυλακίσκον προσδεδμενόν εἰς τὸ ἐφιππιον. Ἐνὶ λόγῳ ἦτο ἀπαράλλακτος κατὰ τὸ σχῆμα μὲ ληστήν βωμυκτικοῦ δράματος, ἢ μὲ Κορσικανὸν οἰκοκύρη ταξειδεύοντα. Ἡ μεγάλη καλλονὴ τῆς νεάνιδος προσεῖλκυσε κατ' ἀρχᾶς τὴν προσοχὴν τῆς μίς Νέβιλ. Ἦτο δ' αὕτη εἰκοσαετίας περίπου τὴν ἡλικίαν, ὑψηλοῦ ἀναστήματος, λευκῆ, ἔχουσα ὀφθαλμοὺς βαθύς κυανοῦ χρώματος, στόμα ρόδιον, στιλπνοστάτους ὀδόντας. Τὸ δὲ ἦθος αὐτῆς ἐνέφαινε σίναμα ὑπερηφανίαν, ἀνησυχίαν καὶ θλίψιν. Τὴν κεφαλὴν τῆς ἐκάλυπτεν ὁ μέλας ἐκείνος μετάξινος πέπλος, ὁ καλούμενος μετζάρο, ὁ θαυμασιῶς ἀρμόζων εἰς γυναῖκας, ὃν οἱ Γενουήνσιοι εἰσῆγαγον εἰς τὴν Κορσικὴν. Μαζοκαὶ πλεξίδες καστανόχρου κόμης ἦσαν ἀναδεδμεναι, ὡς τιάρα, περὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς. Ἡ ἐνδυμασία τῆς ἦτο καθάρια, ἀλλ' ἀπλουστάτη. Ἡ μίς Νέβιλ παρετήρησεν αὐτὴν ἐν ἀνέσει, διότι ἡ μελανεῖμων νεάνις σταθεῖσα καθ' ἑδρὸν, ἠρώτα ἕνα διαβάτην μετὰ πολλοῦ ἐνδιαφέροντος, ὡς ἐμαρτύρει ἡ ἔκφρασις τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς· ἀκούσασα δὲ τὴν ἀπόκρισιν ἐκείνου ἐμάστισε τὸν ἵππον τῆς καὶ μὲ δρόμον γαργόν ἦλθε καὶ ἐστάθη ἔμπροσθεν τοῦ ξενοδοχείου, ἔνθα κατέλυον ὁ σέρ Θωμάς Νέβιλ καὶ ὁ Ὀρσοῦ. Ἐκεῖ δὲ συνδιαλεχθεῖσα ἐπ' ὀλίγον μετὰ τοῦ ξενοδόχου, ἐπήδησεν εὐαφρὰ

ἐκ τοῦ ἵππου ἡ νεάνις καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τινος λιθίνου ἐδωλίου, πλησίον τῆς εἰσόδου τοῦ ξενοδοχείου· ἡ δὲ ἵπποκῆμος αὐτῆς ἀδήγησε τοὺς ἵππους εἰς τὴν φάτνην. Ἡ μίς Λυδὶξ φορούσα τὴν παρισινήν ἐνδυμασίαν παρῆλθε πρὸ τῆς νεάνιδος, ἥτις οὐδὲ κἂν ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ τὴν ἴδῃ. Μετὰ παρέλευσιν ἑνὸς τετάρτου τῆς ὥρας, ἀνοιξάσα τὸ παραθύρον τῆς, εἶδε τὴν νεάνιδα μὲ τὸν μέλανα πέπλον καθήμενην ἀκόμη εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν καὶ κατὰ τὴν αὐτὴν στάσιν. Μετ' ὀλίγον ἐφάνησαν ὁ συνταγματάρχης μετὰ τοῦ Ὀρσοῦ, ἐπανερχόμενοι ἐκ τοῦ κυνηγίου. Τότε ὁ ξενοδόχος εἶπεν ὀλίγας λέξεις εἰς τὴν πενθούσαν νεάν, δακτυλοδεικτῆσας τὸν Δέλλα Ρέββια. Ἐκείνη δὲ ἐρυθρίασασα, ἠγέρθη μετὰ ζωηρότητος, προεχώρησεν ὀλίγα βήματα, ἀλλ' εἴτα ἔστη ἀκίνητος, ὡσπερ ἀμνηχανούσα. Ὁ Ὀρσοῦ πλησίον τῆς εὐρεθείς τὴν ἐκύτταξε μετὰ προσοχῆς. « Εἰσθε, εἶπεν ἐκείνη μὲ φωνὴν ὑποτρέμουσαν, ὁ Ὀρσοῦ Ἀντώνιος Δέλλα Ρέββια; Ἐγὼ εἶμαι ἡ Κολόμβια. — Ἡ Κολόμβια! » ἀνεφώνησεν ὁ Ὀρσοῦ. Καὶ ἔρπτασας αὐτὴν εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ τὴν ἠσπάζθη τρυφερώς, ἐκπλήξας ἄπῳς τὸν συνταγματάρχην καὶ τὴν θυγατέρα του, ἐπειδὴ ἐν Ἀγγλίᾳ δὲν εἶναι συνήθεις τοιοῦτοι ἀσπασμοὶ ἐν μέσῳ ὁδοῦ. « Ἀδελφί μου, εἶπεν ἡ Κολόμβια, νὰ μὲ συγχωρήσῃς πού ἦλθα, χωρὶς νὰ μὲ διατάξῃς· ἀλλ' ἔμαθα ἀπὸ τοὺς φίλους μας, ὅτι ἔφθασες, καὶ δι' ἐμὲ ἦτο πολὺ μεγάλη παρηγορία νὰ σε ἴδῳ... » Ὁ Ὀρσοῦ τὴν ἠσπάζθη καὶ πάλιν εἴτα δὲ στραφεὶς πρὸς τὸν συνταγματάρχην: « Εἶναι ἡ ἀδελφὴ μου, εἶπε, καὶ δὲν θὰ τὴν ἀνεγνώριζα, ἂν δὲν ἔλεγε τὸ ὄνομά της. — Κολόμβια, ὁ συνταγματάρχης κύριος Θωμάς Νέβιλ. — Συνταγματάρχα, ἐλπίζω νὰ μὲ συγχωρήσῃς, διότι μοῦ εἶναι ἀδύνατον νὰ λάβω τὴν τιμὴν νὰ δειπνήσω ἀπόψε μετ' ὑμῶν... Ἡ ἀδελφὴ μου... — Ἐ!,. καὶ πού διάβολον θὰ δειπνήσῃτε λοιπόν, φίλτατε; ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης. Εἰξεύρετε πολὺ καλὰ, ὅτι αὐτὸ τὸ κατηραμένον ξενοδοχεῖον ἄλλο φαγητὸν δὲν ἔχει, παρὰ ἐκεῖνο πού ἐτοιμάζει δι' ἡμᾶς. Ἡ κόρη μου θὰ εὐχαριστηθῇ πολὺ, ἂν ἡ κυρία ἀδελφὴ σας θελή-

ση να παρακαθήση εις τὴν τράπεζάν μας.»
 Ἡ Κολόμβια ἐκύτταξε τὸν ἀδελφὸν της, ὅστις δὲν ἀντίτεινεν ἐπὶ πολὺ, καὶ πάντες ἄλλοι εἰσ-
 ἤλθον εἰς τὸν μέγιστον θάλαμον τοῦ ξενοδοχείου, τὸν ὅποιον εἶχεν ὁ συνταγματάρχης ὡς αἴθουσαν τῆς ὑποδοχῆς καὶ ὡς ἐστιατόριον. Ἡ δεσποσύνη Δέλλα Ῥέββια, συστραθεῖσα εἰς τὴν μίς Νέβιλ, τὴν ἐχαιρέτισε μὲν ὑποκλινῶς, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἐξεστόμισεν. Ἡ ἀτολμία της ἦτο πρόδηλος, καὶ ἐφαίνετο ὅτι τότε κατὰ πρῶτον συναναστρέφεται πρὸς ξένους ὑψηλῆς κοινωνικῆς τάξεως. Καὶ ὅμως οἱ τρόποι της ἦσαν ἀνεπιτήδευτοι, τὴν δὲ ἀγροικίαν αὐτῶν ἐκάλυπτεν ὀλοσχεροῦς τὸ παράδοξον ἠθὸς της. Μάλιστα ἐνέκα τούτου ὑπερήρασε εἰς τὴν μίς Νέβιλ· καὶ ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχε κοινὸν διαθέσιμος ἐν τῷ ξενοδοχείῳ, ὅπερ εἶχε καταλάβῃ ὀλόκληρον ὁ συνταγματάρχης καὶ οἱ περὶ αὐτόν, ἡ μίς Νέβιλ ἐξ ἄκρας φιλοφροσύνης, ἡ καὶ περιεργίας, προέτινε νὰ συμπαραλάβῃ τὴν δεσποσύνην Δέλλα Ῥέββια εἰς τὸν ἴδιον αὐτῆς κοιτῶνα, ὅπου διέταξε νὰ προστεθῇ μία κλινὴ ἀκόμη.

Ἡ Κολόμβια ἠχαριστήσεν ἀτόλμως τὴν μίς Λυθίαν καὶ ἐσπευσε νὰ ἀκολουθήσῃ τὴν θαλαμηπόλον αὐτῆς, ὅπως ἐπανορθώσῃ τὴν ἀταξίαν τοῦ καλλωπισμοῦ της, τὴν προελθοῦσαν ἐκ τῆς μακρᾶς ἰσπαρίας, καὶ τοῦ κοινοτοῦ καὶ τοῦ ἡλίμου τοῦ δρόμου.

Ἐπανελθοῦσα δ' εἰς τὴν αἴθουσαν, ἐστάθη καὶ παρετήρησε τὰ τουφέκια τοῦ συνταγματάρχου, τὰ ὅποια εἶχον ἀποθέσῃ οἱ κυνηγοὶ εἰς μίαν γωνίαν. «Τὶ ὠραία ὄπλα! εἶπεν εἶναι ἰδιόκτα σου, ἀδελφέ μου;

— Ὅχι, εἶναι ἀγγλικά τουφέκια τοῦ συνταγματάρχου. Δὲν εἶναι μόνον κομψά, ἀλλὰ καὶ καλά.

— Πόσον ἤθελα, εἶπεν ἡ Κολόμβια, νὰ εἶχες ἐν ὅμοιον.

— Ἀπὸ αὐτὰ τὰ τρία τὸ ἐν εἶναι βεβαίως τοῦ Δέλλα Ῥέββια, ἀνεφώνησεν ὁ συνταγματάρχης. Καὶ τὸ μεταχειρίζεται θαυμάσια. Σήμερον δεκατέσσαρες τουφεκιάς, δεκατέσσαρα κομμάτια!

Ἦρχισε τότε πάλιν φιλοφροσύνης, καὶ ἦν ἐνικήθη ὁ Ὀρσοῦς ἡ ἀδελφὴ του ἐχάρη διὰ τοῦτο ὑπερβαλλόντως, ὡς προδήλως εἰδείξεν ἡ παιδικὴ ἀγαλλίασις, ἡ φαιδρύνουσα τὴν πρὸ μικροῦ κατηφῆ ὄψιν της. «Ἐκλέξατε, φίλτατε,» εἶπεν ὁ συνταγματάρχης. Ὁ Ὀρσοῦς ἠρνήθη. «Τότε λοιπὸν ἡ κυρία ἀδελφὴ σας πρέπει νὰ ἐκλέξῃ ἀνδ' ἑμῶν.» Ἡ Κολόμβια δὲν ἀνέμεινε δεῦτερον λόγον, ἀλλ' ἐξέλεξε παρακρήμα τὸ ἔχον τὰ ὀλιγώτερα κοσμήματα τουφεκίου, ὅπερ ὅμως ἦτο ἐξαιρετικὸν Μαντῶνιον, μεγάλης ὀγκῆς. «Αὐτό, εἶπε, θὰ τραβᾷ καλὰ βεβαίως.»

Ὁ ἀδελφὸς της δὲν εἴξευρε πῶς νὰ εὐχαρι-

στήσῃ, ὅτε ἐν ἐθέτω χρόνῳ παρατεθέντος τοῦ δειπνοῦ ἀπηλλύγη τῆς ἀμνηστίας. Ἡ μίς Λυθία κατεγοητεύθη ἰδοῦσα, ὅτι ἡ Κολόμβια, ἀποπαρηθεῖσα κατ' ἀρχὰς νὰ παρακαθήσῃ εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ὑπακούσασα μόνον ἀφ' οὗ τῆ ἐνευθεν ὁ ἀδελφὸς της, προτοῦ νὰ φάγῃ ἔκαμιν ὡς καλὴ χριστιανὴ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. «Ὡραία! διανοήθη, ἰδοὺ καὶ ἐν ἀρχαίῳ ἔθιμον.» καὶ ἐσκέφθη νὰ κάμῃ πολλὰς περιέργους παρατηρήσεις, ἐξετάζουσα τοὺς τρόπους τῆς νέας ἐκείνης ἀντιπροσώπου τῶν παλαιῶν Κορσικανικῶν ἠθῶν. Ὁ δὲ Ὀρσοῦς προφανῶς ἐστενοχωρεῖτο κἄπως, φοβούμενος βεβαίως μὴ ἡ ἀδελφὴ του δι' ἀγροικουτινὸς λόγου ἢ κινήματος δείξῃ ὅτι εἶναι ἀξέστοις χωρική. Ἀλλ' ἡ Κολόμβια τὸν ἐκύτταξεν ἀκαταπύστως καὶ ἐκάνονε τοὺς τρόπους της πρὸς τοὺς τρόπους ἐκείνου. Ἐνίστε δὲ προσήλου ἀτενῶς τὰ βλέμματα ἐπ' αὐτοῦ καὶ ἡ ὄψις της εἶχε τότε παράδοξον ἔκφρασιν λύπης· ἂν συνέπιπτε νὰ ἀντικρύσῃ αὐτὴν ὁ Ὀρσοῦς, ἔστρεφεν ἀλλοῦ τὰ βλέμματα, ὡσεὶ ἤθελε νὰ ἀποφύγῃ ἐνδίαθητον τῆς ἀδελφῆς του ἐρώτησιν ἐγίνωσκε δὲ κάλλιστα ὅποια τις ἦτο ἡ ἐρώτησις αὐτῆ. Ἡ συνομιλία ἐγίνετο γαλλιστὴ, διότι ὁ συνταγματάρχης δυσκόλως ὠμίλει τὴν Ἰταλικήν. Ἐνὸς δὲ ἡ Κολόμβια τὴν γαλλικὴν, καὶ ἐπρόφερε μάλιστα ἀπταιστῶς τὰς ὀλίγας λέξεις, ὅσας ἠναγκάζετο νὰ συναλλάσῃ πρὸς τοὺς φιλοξενούσας.

Μετὰ τὸ δεῖπνον, ὁ συνταγματάρχης παρατηρήσας, ὅτι συνετέλλοντο πῶς οἱ δύο ἀδελφοί, ἠρώτησε μετὰ τῆς συνήθους αὐτῆ παρηρησίας τὸν Ὀρσοῦν, μὴπως ἐπεθύμει νὰ συνομιλήσῃ κατὰ μόναν μετὰ τῆς δεσποσύνης Κολόμβιας, ὅπως ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει μεταθῆ μετὰ τῆς θυγατρὸς του εἰς τὸ παρακείμενον δωμάτιον. Ἀλλ' ὁ Ὀρσοῦς ἐσπευσε νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, εἰπὼν ὅτι θὰ εἶχον ἀρκετὸν καιρὸν νὰ εἰπωσιν ὅσα ἤθελον ἐν ἀνέσει, ὅταν θὰ ὑπάγωσιν εἰς Πετρανέραν. Ὁνομάζετο δὲ Πετρανέρα τὸ χωρίον των.

Ὅθεν ὁ συνταγματάρχης ἐκάθησεν ὡς συνήθως ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρον, ἡ δὲ μίς Νέβιλ ὠμίλησε περὶ παντοίων θεμάτων, ὅπως δυναθῆ νὰ μετασχη τῆς συνδιαλέξεως καὶ ἡ ὠραία Κολόμβια μὴ καταρθώσασα δὲ τοῦτο παρεκάλεσε τὸν Ὀρσοῦν νὰ τῆ ἀναγνώσῃ ἐν τῶν ἔσμάτων τῶ Δάντου, τοῦ προσφιλοῦς αὐτῆ ποιητοῦ. Ὁ δὲ Ὀρσοῦς, ἐκλέξας τὸ ἔσμη τῆς Κολάσσεως, τὸ περιέχον τὸ ἐπεισόδιον τῆς Φραγκιστικῆς ἐξ Ἀρμίνου, ἤρχισε νὰ ἀναγινώσκῃ, ἀπαγγέλλων ὡς ἐδύνατο κάλλιστα τὰς θαυμασίας ἐκείνας στροφάς, αἱτινες ἐκφράζουσιν ἄριστα ὅπως ἐπικινδύνουν εἶναι νὰ ἀναγινώσκωσι δύο ἑμῶν ἐρωτικῶν βιβλίων.

Ἐν ᾧ δ' ἐκείνος ἀνεγίνωσκεν, ἡ Κολόμβια ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν, καὶ ἤγειρε τὴν κεκυφίαν κεφαλὴν αἱ κόραι τῶν ὀφθαλμῶν της διασταλεῖσαι ἀπηύαζον ἀσύνητες πῦρ· ὅτε μὲν

ἠρῆθη, ὅτε δὲ ὠχρία, καὶ σπασμωδικῶς ἐκινεῖτο ἐπὶ τοῦ καθίσματός της. Θαυμασία ἡ φύσις τῶν Ἰταλῶν, ἧτις πρὸς κατανοήσιν τῆς ποιήσεως δὲν ἔχει χρεῖαν σχολαστικῶν ἐρμηγιῶν, ὑποδεικνύοντες τὰς καλλονὰς αὐτῆς!

Περαιτωθείσης τῆς ἀναγνώσεως: «Πόσον ὠραία εἶναι! ἀνεφώνησε. Πῶς τὸ ἔκαμε αὐτό, ἀδελφέ μου;»

Ὁ Ὀρσοῦς ἐστενοχωρήθη ὀλίγον διὰ τὴν ἀμάθειαν τῆς ἀδελφῆς του, ἡ δὲ μίς Λυθία ἀπεκρίθη μειδιῶσα, ὅτι τὸ ἔσμη εἶναι ἔργον Φλωρεντίνου ποιητοῦ, ἀποθανόντος πρὸ πολλῶν αἰώνων.

«Θὰ σοῦ δώσω νὰ ἀναγνώσῃς τὸν Δάντην, εἶπεν ὁ Ὀρσοῦς, ὅταν θὰ ὑπάγωμεν εἰς Πετρανέραν.

— Θεὶ μου, τί ὠραία ὅπου εἶναι!» ἐπνεύλαθεν ἡ Κολόμβια· καὶ εἶπεν ἀπὸ μνήμης τρεῖς ἢ τέσσαρες στροφάς, κατ' ἀρχὰς ταπεινῆ τῆ φωνῆ, εἶτα δ' ἐμψυχωθεῖσα ἀπήγγειλεν αὐτὰς μεγαλοφώνως ζωηρότερον καὶ περιπαθέστερον τοῦ ἀδελφοῦ της.

Ἡ μίς Λυθία ἐξεπλάγη σφόδρα. «Φαίνεται ὅτι ἀγαπᾶτε πολὺ τὴν ποίησιν, εἶπε. Σὺς Ζηλεύου, διότι θὰ ἔχετε τὸ εὐτύχημα νὰ ἀναγνώσετε τὸν Δάντην ὡς βιβλίον νεοφανές!

— Βλέπετε, μίς Νέβιλ, εἶπεν ὁ Ὀρσοῦς, ἠπόσιν δὴννημιν ἔχουσιν οἱ στίχοι τοῦ Δάντου, ἀφ' οὗ συγκινῶσιν ὅσα καὶ τὴν μικρὰν αὐτὴν ἀγρίαν, ἡ ὅποια δὲν εἰξεύρει παρὰ τὸ *Πάτερ ἡμῶν*... Ἀλλ' ἀπατάμαι. Τώρα ἐνθυμούμαι ὅτι καὶ ἡ Κολόμβια εἶναι ποιήτρια. Ἐν ᾧ ἦτο ἀκόμη μικρὰ ἐγυμνάζετο εἰς τὴν στιχουργίαν, καὶ ὁ πατήρ μου μοὶ ἔγραψεν, ὅτι ἦτο ἡ καλλιτέρα μοιρολογίστρια τῆς Πετρανέρας καὶ τῶν περιχώρων.»

Ἡ Κολόμβια ἐκύτταξε μὲ παράπινον τὸν ἀδελφόν της, ὡσεὶ ἐκέλευεν αὐτὸν νὰ παύσῃ τοιαῦτα λέγων. Ἀλλ' ἡ μίς Νέβιλ, ἐκ φήμης γνωρίζουσα τὰς αὐτοσχέδιαζούσας μοιρολογιστρίας τῆς Κορσικῆς, ἐπῄθει διακωῶς νὰ ἀκούσῃ μίαν ἐξ αὐτῶν. Ὅθεν παρεκάλεσε πολὺ τὴν Κολόμβαν νὰ τῆ παράσχῃ δείγμα τι τῆς ποιητικῆς δυνάμεως αὐτῆς. Καὶ παρενέθη μὲν τότε ὁ Ὀρσοῦς, μετανοήσας διότι τόσον ἀκαταλλήλως ὑπέμνησε τὴν ποιητικὴν ἰδιοφυίαν τῆς ἀδελφῆς του· ἀλλὰ ματαίως ἐβεβαίωσεν ὅτι αἱ κορσικανικαὶ μπαλιλάται ἦσαν γυδαίωταται, ματαίως διαμαρτύρητο λέγων ὅτι ἦτο ἱεροσουλία ἢ ἀπαγγελία κορσικανικῶν στίχων μετὰ τοὺς στίχους τοῦ Δάντου· δι' ὧν τούτων κατώρθωσε μόνον νὰ παροξύνῃ τὴν ἰδιοτροπίαν τῆς μίς Νέβιλ, ὡς ἐπὶ τέλους ἠναγκάσθη καὶ αὐτὸς νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν ἀδελφὴν του. «Ἄς ἦτε λοιπὸν! αὐτοσχέδιασε τίποτε, νὰ ἦναι ὅμως σύντομον.»

Ἡ Κολόμβια ἐστίναξε, προσήλωσε πρὸς στιγμὴν τοὺς ὀφθαλμούς εἰς τὸ σκέπασμα τῆς τράπεζης, ἔπειτα ἠένεισεν εἰς τὰς δοκοὺς τῆς ὀροφῆς

καὶ τελευταῖον καλύψασα διὰ τῆς δεξιᾶς τοὺς ὀφθαλμούς, ὡς τὰ πτηνὰ ἐκεῖνα, τὰ ὅποια θορυβοῦσι καὶ πιστεύουσιν ὅτι δὲν φαίνονται ὅταν δὲν βλέπωσιν αὐτὰ ἑαυτά, ἐτραγώδησεν ἡ μίς Λυθία ἀπήγγειλε διὰ φωνῆς ὑποτρεμουσῆς τὴν ἐπιμίην *περανέραν*.

Νεῖς καὶ ἀγρία περιστέρια.

Ἐκεῖ πέρα κι' ἀντίπερα, ἴς τὸ σκοτεινὸ λε. βῆδι, ὅπου βραδείζει γλήγορα κι' ἀργεῖ νὰ ημερῶσῃ, εἶν' ἓνα σπιτι μοναχό, ἀραχνισμένον σπιτι' ἔχει καὶς πύργαις σφαιλιστάς κι' αὐτὴ χορταρισμένη, καὶ τὰ παραθυροφύλλα σφιχτά ματαλωμένα· ἀπὸ τὰ κεραμίδια του κανὸς ποτὲ δὲν ἔβγαίνει. Ὅταν ὁ ἥλιος τὸ βαρῶ, κοντὰ ἴς τὸ μεσημέρι, ἀνοίγει ἓνα παράθυρο κι' ἡ ὄρανη πρὸβῆλλει. Ἰὼκα κρταεῖ ἴς τὸ χέρι της καὶ κάθετοι καὶ νέσει, κι' ἐκεῖ πού νέσει τραγουδεῖ λυπηρὴ τραγουδι'· μὰ τὸ πιρὸ τραγουδε τῆς ἀντίλαλο δὲ ἔρρισκε. Μὰ ἔμερα τοῦ καλοκαιριοῦ, ἐν ἄγριον περιστέρι ἀνέκρου τῆς ἐκάθησεν ἀπάνου ἴς ἓνα δέντρο, καὶ ἔκουσε τῆς ἄρπυνης τὸ θλιβερὸ τραγουδι. «Κόρη, μὴν κλαῖς μονάχη σου, νὰ κλάψωμεν ἀντάμα· κι' ἐγὼ χάσα τὸ ταῖρι μου, τὸ πῆρε τὸ γεράκι. —Ποῦ εἶνε καὶ πού ἔρρισκεται, παυλὶ μου, τὸ γεράκι, ἴς τὸν οὐρανὸν κι' ἂν ἀνεβῆ ἐγὼ νὰ τὸ σκοτώσω. Μὰ ἔμενα τῆς βαρυμόρως τῶ ἔρρι ποὶς ὄκ φέρη, πού ἡ ἐνημειά τὸ χαίρεται, τὰ ἔρρημα τὰ ἔνεα; —Πιὰ ἄς μου πού νὰ ἔρρισκεται, πού εἶν' ὁ ἀδερφός σου; Ν' ἀνοίξω πῆρη τὸ φερό, νὰ πᾶω νὰ τὸν εὐρωίσω

«Τὶ εὐγενὲς ἀγριοπερίστερον!» ἀνεφώνησεν ὁ Ὀρσοῦς, ἀσπασθεῖς τὴν ἀδελφὴν του μετὰ συγκινήσεως ἀσυμβιβάστου πρὸς τὸν πρῆστοίτητον μυκτηριστικὸν τόνον τῆς φωνῆς αὐτοῦ.

— Τὸ ἔσμη σας εἶναι ὠραϊώτατον, εἶπεν ἡ μίς Λυθία. Ἐπεθύμουν νὰ μοῦ τὸ ἐγράψετε εἰς τὸ λεύκωμά μου. Θὰ τὸ μεταφράσω ἀγγλικά, καὶ θὰ σημειώσω καὶ τὸν ἠθὸν του.»

Ὁ δὲ γεννάδας συνταγματάρχης, ἂν καὶ δὲν ἐνόησε τίποτε ἐξ ὅλου τοῦ ἔσματος, συνεχάρη ὁμοῦ καὶ αὐτὸς τὴν Κολόμβαν. Ἐπειτα ἠρώτησεν·

«Αὐτὸ τὸ ἀγριοπερίστερον εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα, ὅπου ἐφάγαμεν ἀπόψε εἰς τὸ δεῖπνον;»

Ἡ μίς Νέβιλ ἐκόμισε τὸ λεύκωμά της, καὶ δὲν ἐξεπλάγη ὀλίγον ὅτε εἶδεν ὅτι ἡ αὐτοσχέδιος ποιήτρια ἔγραφε τὸ ἔσμη, οἰκονομεῖσα τὸν γάρτην κατὰ τρόπον παράδοξον. Ἀντὶ νὰ χωρῶν τὰς στίχους ἔγραψεν αὐτοὺς κατὰ σειράν, καὶ ἔβλον τὸ πλάτος τοῦ φύλλου, παραβῆναι τὸν γνωστὸν κανόνα τῆς γραφῆς ποιητικῶν συνθεμάτων, τὸν δρέζοντα ὅτι τὸ ἀντίγραφον ποιήματος ἀποτελοῦσι ἀστίχοι μικροί, ἀνίσου μήκους, ἔχοντες ἐκατέρωθεν περιώριον.» Καὶ ἄλλαι ὅμως παρατηρήσεις ἦτο δυνατόν νὰ γείνωσιν, μάλιστα περὶ τῆς ἰδιορρυθμοῦ κἄπως ὀρθογραφίας τῆς δεσποσύνης Κολόμβιας, ἣν βλέπουσα πολλάκις μὲν ἐμειδίασεν ἡ μίς Νέβιλ, οὐκ ὀλίγον δὲ ἐδυσχεραίνεν ἐξ ἀδελφικῆς μεταιοδοξίας ὁ Ὀρσοῦς.

Ἐπιστάσης τῆς ὥρας τοῦ ἕπνου, ἀμφότεραι αἱ νεάνιδες ἀπῆλθον εἰς τοὺς κοιτῶνας των. Ἐν

φ' δ' ἡ μίς Λυδία ἀπεθύετο τὸ περιδέραιον, τὰ ἐνώτια καὶ τὰ ψέλλια, παρετήρησεν, ὅτι ἡ σύντροφός της ἐξήγαγε τῆς ἐσθῆτός της πράγμα τι ἐπιμηκίως ὡς λωρίδα περιστήθιου, διαφόρου ὅμως σχήματος. Ἡ Κολόμβη εἶπεν τούτο μετὰ προσοχῆς καὶ σχεδὸν λάθρα ὑπὸ τὸν πέπλον αὐτῆς, ἀποθεταμένον ἐπὶ τῆς τραπέζης· μετὰ τοῦτο γονατίσασα προσηυχῆθη εὐλαβῶς, καὶ εἴτε κκεκλιθῆ. Ἡ μίς Λυδία, φύσει περίεργος καὶ βραδέως ἐκδυομένη, ὡς πᾶσα Ἀγγλίς, ἐπλησίασεν εἰς τὴν τράπεζαν καὶ προσποιηθεῖσα διὰ ζητεῖ καρφοβολήν, ἀνεσήκωσε τὸν πέπλον καὶ εἶδεν ἐγγειρίδιον μακρὸν, πολυτελῶς κεκοσμημένον διὰ μαργάρου καὶ ἀργύρου. Ἦτο ὄπλον παλαιόν, καλλιστός τέχνης, ἐξ ἐκείνων εἰς αἰ φιλάρχαισι ἀποδίδουσι μεγάλην ἀξίαν.

«Εἶναι συνήθεια τοῦ τόπου, ἠρώτησεν ἡ μίς Νέβιλ μειδιάσασα, νὰ φέρωσιν αἱ νέαι τὸ μικρὸν τοῦτο ἐργαλεῖον εἰς τὸν στηθόδεσμόν των; — Εἴμεθα ἠναγκασμένοι, ἀπεκρίθη ἡ Κολόμβη στενάξασα. Ὑπάρχουσι τόσοι κακοῦργοι! — Καὶ θὰ εἴχετε πραγματικῶς τὸ θάρρος νὰ κτυπήσῃτε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον;»

Καὶ ἡ μίς Νέβιλ, κρατοῦσα ἐν τῇ χειρὶ τὸ ἐγγειρίδιον, ἐσκιαμάζει, προσποιηθεῖσα ὅτι πληττεῖ ἐκ τῶν ἄνω πρὸς τὰ κάτω, ὡς φονεύουσιν ἐν τῷ θεάτρῳ οἱ ἠθοποιοί.

«Μάλιστα, εἶπεν ἡ Κολόμβη μετὰ τὴν γλυκεῖαν καὶ μελωδικὴν φωνήν της, ἂν παρουσιασθῇ ἀνάγκη νὰ ὑπερασπίσω τὸν ἑαυτὸν μου ἢ φίλους μου... Ἀλλὰ δὲν τὸ κρατοῦν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἂν ἐκεῖνος ποῦ θέλετε νὰ κτυπήσῃτε ὑποχωρήσῃ, ἢ μπορεῖ νὰ πληρωθῆτε.» Καὶ ἀνακαθίσασα: «Νᾶ, ἔτσι κτυποῦν, εἶπε, προσποιηθεῖσα κτύπημα ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω. Αὐτὸ τὸ κτύπημα, λέγουσιν, εἶναι θανατηφόρον. Εὐτυχεῖς ἐκεῖνοι, ὅσοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην τοιούτων ὀπλων!»

Καὶ στενάξασα κατέρριψε τὴν κεφαλὴν της ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου, καὶ ἐκλείσει τοὺς ὀφθαλμούς. Δὲν ὑπῆρχεν ὀρασιότερα ταύτης καὶ εὐγενεστέρα καὶ παρθενικωτέρα κεφαλή. Ὁ Φειδίς αὐτὸς δὲν θὰ ἐπεθύμει καλλίτερον πρότυπον πρὸς ἀπεικόνισιν τῆς Ἀθηνᾶς.

Γ.

Ὅπως μὴ παρεκκλίνω τοῦ παρηγγέλματος τοῦ Ὁρατίου ἐπελαθόμεν τῆς διηγήσεως ἀπὸ τοῦ μέσου. Νῦν δέ, ὅτε πάντες καθυπόδουσι, καὶ ἡ ὠραία Κολόμβη καὶ ὁ συνταγματάρχης καὶ ἡ θυγάτηρ του, νομίζω κατάλληλον τὴν εὐκαιρίαν νὰ παράσχω εἰς τὸν ἀναγνώστην μου πληροφορίας τινὰς, τὰς ὁποίας εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γινώσκῃ, ἂν ἐπιθυμῇ νὰ παραωρήσῃ περικτερόω εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἀληθοῦς ταύτης ἱστορίας. Εἰςέυρει ἤδη, ὅτι ὁ συνταγματάρχης Δέλλα Ρέββια, ὁ

πατὴρ τοῦ Ὅρσο, ἐδολοφονήθη δολοφονοῦνται δ' ἐν Κορσικῇ οἱ ἄνδρες, οὐχὶ ὑπὸ δραπέτων τῶν κατέργων, κακοῦργων μὴ ἐχόντων ἄλλον τρόπον προχειρότερον πρὸς κλοπῆν τῶν ἀργυρῶν πικυῶν τῆς οἰκίας, ἀλλ' ὑπὸ ἐχθρῶν. Ἀλλὰ πῶς γεννῶνται αἱ ἐχθραὶ εἶναι πολλὰκις δύσκολον νὰ ἐξακριβωθῇ. Πολλὰκις οἰκογένειαι μισοῦσιν ἀλλήλας ἐκ παλαιᾶς ἐξέως, ὁλοτελῶς λησμονήσασαι τὴν πρώτην ἀφορμὴν τῆς ἐχθρας.

Ἡ οἰκογένεια τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ρέββια εἰμίσει καὶ ἄλλας πολλὰς οἰκογενείας, κατ' ἐξοχὴν δὲ τὴν τῶν Βαρρικίνη· τινὲς λέγουσιν, ὅτι κατὰ τὸν δέκατον ἕκτον αἰῶνα εἰς Δέλλα Ρέββια ἀπεπλάνησε κόρην τῶν Βαρρικίνη, καὶ ὅτι εἰς συγγενῆς ταύτης τὸν ἐμαχαιρῶσεν· ἄλλοι δὲ μὴ διηγούνται διαφόρως τὸ γεγονός, ἰσχυρίζόμενοι ὅτι ἡ ὑδραβείσα ἦτο ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Δέλλα Ρέββια καὶ ὁ μαχαιρωθεὶς Βαρρικίνη. Τὸ μόνον βέβαιον εἶναι ὅτι, ὅπως λέγουσιν ἐν Κορσικῇ, ὑπῆρχεν αἷμα ἀναμείσον τῶν δύο οἰκογενειῶν. Καὶ ὅμως, παρὰ τὴν συνήθειαν, ὁ φόνος ἐκεῖνος δὲν προεκάλεσεν ἄλλους, καὶ τοῦτο, διότι οἱ τὴ Δέλλα Ρέββια καὶ οἱ Βαρρικίνη κατεδιώκοντο ἐξ ἴσου ἀπηγῶς ὑπὸ τῶν κυβερνούντων τὴν νῆσον Γενουησιῶν, καὶ ἀπολειπόντων τῶν νέων τὴν πατρίδα, ἀμφότεραι αἱ οἰκογένειαι ἐστερήθησαν ἐπὶ πολλὰς γενεὰς τῶν στηριγμάτων αὐτῶν. Περὶ τὰ τέλη δὲ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος εἰς Δέλλα Ρέββια ὑπηρετῶν ὡς ἀξιωματικὸς ἐν τῷ στρατῷ τῆς Νεαπόλεως, τυχὼν ποτε ἐν χαρτοπαικτικῷ ἦρσι πρὸς στρατιωτικούς, οἵτινες τὸν ὠνειδίσαν, ἀποκαλέσαντες αὐτὸν πρὸς τοὺς ἄλλους καὶ Κορσικῶν ἀιγροσκόπῳ· ἔσυρε τὸ ξίφος, ἀλλὰ μόνος ὢν ἐναντίον τριῶν, δὲν ὄλ διέφυγε τὸν κίνδυνον, ἂν μὴ ἔταξεν αὐτὸν ξένος τις, παίζων ἐν τῷ αὐτῷ χαρτοπαικτικῷ, ἀναφωνήσας «Καὶ ἐγὼ εἶμαι Κορσικανός!» καὶ δραμῶν εἰς βοήθειάν του. Ὁ ξένος οὗτος ἦτο Βαρρικίνης καὶ δὲν ἐγινώριζε τίς ἦτο ὁ κινδυνεύων συμπολίτης του. Ὅτε δ' ἐγνωρίσθησαν, ἐδεξιώθησαν ἀλλήλους μετὰ πολλῆς φιλοφροσύνης καὶ ὤμοσαν νὰ τηρήσωσιν ἀρρήτως ἐσχεῖ τοὺς δεσμούς τῆς φιλίας· διότι μακρὰν τῆς πατρίδος των οἱ Κορσοὶ φιλοῦνται εὐκόλως, ἐν τῇ Κορσικῇ ὅμως συμβάλει τούναντιον, ὡς κατεδείχθη καὶ ἐν τῇ περιστάσει ταύτῃ. Καθ' ἂν χρόνον διέμενον ἐν Ἰταλίᾳ ὁ Δέλλα Ρέββια καὶ ὁ Βαρρικίνη ἦσαν φίλοι στενωτάτοι, ἀλλ' ἐπανελθόντες εἰς Κορσικὴν σπανιώτατα ἐβλεπον ἀλλήλους, ἂν καὶ ἀμφότεροι κατήκονον τὸ αὐτὸ χωρίον. Ὅτε δ' ἀπέθανον ἐλέγετο, ὅτι ἀπὸ πέντε ἢ ἕξ ἐτῶν δὲν εἶχον ἑμιλήσῃ πρὸς ἀλλήλους. Καὶ οἱ υἱοὶ των ἐζῆσαν ὁμοίως ἐν ἐθιμοταξίᾳ, ὡς λέγουσιν ἐν Κορσικῇ. Τούτων ὁ εἷς, ὁ πατὴρ τοῦ Ὅρσο Γιλφούκιος ἦτο στρατιωτικὸς· ὁ δὲ ἕτερος· Γκιούδικε Βαρρικίνη δικηγόρος. Γενόμενοι δ' οἰκογενειάρχαι, καὶ ἐνεκ τῶ ἐπαγγέλματος

των κεχωρισμένοι ἀπ' ἀλλήλων, δὲν ἐτύγχε ποτε νὰ συναντηθῶσι καὶ σὺδέτερος αὐτῶν ἐφρόντιζε νὰ μάθῃ τί γίνεται ὁ ἄλλος.

Ὅμως ἀναγκῶς ποτε ἐν Βαστίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1809 ὁ Γκιούδικε ἐν τινι ἡμερῆδι, ὅτι ἐνεμήθη παράσημον εἰς τὸν λοχαγὸν Γιλφούκιον, εἶπε παρόντων καὶ ἄλλων πολλῶν, ὅτι δὲν τῷ ρκίνεται διόλου παράδοξον τοῦτο, ἐπειδὴ ὁ στρατηγός· ἐπρόστατευσεν τὴν οἰκογένειαν τοῦ Δέλλα Ρέββια. Τοῦτο μαθὼν ὁ Γιλφούκιος ἐν Βιέννῃ εἶπε πρὸς τινὰ συμπολίτην του, ὅτι κατὰ τὴν ἐπαύδον του εἰς Κορσικὴν θὰ εὕρῃ τὸν Βαρρικίνην πλουσιώτατον, ἐπειδὴ οὗτος ὠφελεῖται περισσότερα ἢ πὸ τὰς δίκας, τὰς ἡποίας χάνει, παρὰ ἀπὸ ὅσας κερδίζει. Ἀθήλον ἂν ταῦτα λέγων ὑπῆρξασετο, ὅτι ὁ δικηγόρος ἐδολοῦετο τοὺς πελάτας του, ἢ ἂν ἀπλῶς ἐπανελάμβανε τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο καὶ ἠμολογούμενον, ὅτι οἱ δικηγόροι ὠφελούνται πλείονα ἐκ τῶν σκληρῶν μᾶλλον ὑποθέσεων ἢ ἐκ τῶν δικαίων. Ὅμοια δὲ ποτε ὅμως καὶ ἐν ἡτῷ ἡ ἐρικρινεία τοῦ σαώματος, ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη ἔλαβε γνῶσιν αὐτοῦ καὶ δὲν τὸ ἐλησμονήσεν. Ἐν εἴτει 1812 ἐπέζητησε νὰ διορισθῇ δῆμαρχος τοῦ δήμου του καὶ ἤλπιδεν ὅτι θὰ ἐπιτύχῃ, ἀλλ' ὁ στρατηγός· δι' ἐπιτολῆς του πρὸς τὸν νομάρχην συνέστησε νὰ διορισθῇ εἰς συγγενῆς τῆς γυναικὸς τοῦ Γιλφούκιου ὁ νομάρχης ἐξεπλήρωσε προθύμως τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ στρατηγού, καὶ ὁ Βαρρικίνη οὐδαμῶς ἐδίστασε νὰ ἀποδύτῃ τὴν ἀποτυχίαν του εἰς βραδουργίας τοῦ Γιλφούκιου. Μετὰ τὴν πτώσιν τοῦ αὐτοκράτορος Ναπολέοντος, ἐν εἴτει 1814, ὁ ὑπὸ τοῦ στρατηγού προστατευόμενος κατηγγέλλῃ ὡς βοναπαρτικός, καὶ ἀντικατέστησεν αὐτὸν ὁ Βαρρικίνη. Ἐπαύθη ὅμως καὶ ὁστος κατὰ τὴν πρόσκαιρον ἐπάνοδον τοῦ Ναπολέοντος, ἦτοι κατὰ τὴν ἑκατονταήμερον περίοδον· ἀλλὰ παρελθόντος τοῦ ἀλλοῦ ἐκεῖνου, ἀνέλαβε πάλιν ἐν μεγάλῃ κομπῇ τὴν σφραγίδα τῆς δημαρχίας καὶ τὰ ληξιαρχικὰ βιβλία.

Ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκεῖνης ὁ ἀστὴρ αὐτοῦ ἐλαμψεν εἴπερ ποτε καὶ ἄλλοτε φεινότερατος. Ὁ συνταγματάρχης Δέλλα Ρέββια, τιθεὶς εἰς διαθεσιμότητα καὶ ἰδιαιτεῶν ἐν Πιτρκνέρε, ὤφιστο ἀκαταπαύστως τὰ δεινὰ ὑποκρῶφου καταδιώξεως διὰ ποικίλων μηχανορραγιῶν διὰ μὲν καταμνηστικῶς ἐπὶ φθορᾷ ξένης ἰδιοκτησίας καὶ καταδικάζετο νὰ ἀποτίσῃ ἀποζημιώσιν διὰ βλάβην, τὴν ὁποῖαν ἐπροξένησεν ὁ ἵππος του εἰς τοὺς ἀγγροὺς τοῦ κυρίου δημαρχου· ἄλλοτε δ' οὗτος, ὑπὸ τὸ πρόσχημα ἐπιδιορθώσεως τοῦ δικαίου τῆς ἐκκλησίας, διέταξε νὰ σηκώσωσι συντετριμμένην τινὰ ἐπιτομβίαν πλάκα, φέρουσαν τὰ εἰκόσημα τοῦ Δέλλα Ρέββια καὶ καλύπτουσαν τὸν τάφον νεκροῦ τῆς οἰκογενείας ταύτης. Ἄν αἰγες κατέστρεφον ἀρτιβλάστους φυτείας τοῦ συνταγματάρχου, ὁ δῆμαρχος ἐπρόστατευσεν τοὺς κυρίους αὐτῶν.

Μετὰ παρέλευσιν δ' ὀλίγου χρόνου καὶ ὁ παντοπόλης, εἰς ὃν ἦσαν ἀνατεθειμένα τὰ καθήκοντα τοῦ ταχυδρομικοῦ ἐπιστάτου ἐν Πιτρκνέρε, καὶ ὁ ἀγροπόλης, ἀπόμαχος ἀνάπηρος, ἀμφότεροι ἀνηκόντες εἰς τὸ κόμμα τοῦ Δέλλα Ρέββια, ἐκλύθησαν καὶ εἰς τὰς θέσεις αὐτῶν διωρίσθησαν ὀπαδοὶ τοῦ Βαρρικίνη.

Ἀποθανοῦσα ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου παρήγγειλε νὰ τὴν ἐνταφιάσωσιν ἐντὸς μικροῦ δάτους, ὅπερ ζῶσα εἶχε κατὰ προτίμησιν ἐκλέξῃ τόπον ὡς περιπάτου. Ἀλλ' ὁ δῆμαρχος ἐδήλωσε παραχρῆμα, ὅτι θὰ ταφῇ ἐν τῷ δημοτικῷ νεκροταφείῳ, ἐπειδὴ μὴ λαθὼν ἄδειαν πρὸς τοῦτο θὰ κερηνόμεν ἂν ἐπέτρεπε τὴν ἐν ἰδιαιτέρῳ χωρίῳ ταφὴν. Ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης ἐμμανῆς γενόμενος διεικλήρυσεν, ὅτι καὶ προτοῦ νὰ ἐλθῇ ἡ ἀδεια θὰ ταφῇ ἡ σύζυγός του ἐν τῷ τόπῳ, τὸν ἵποσον εἶχεν ἐκλέξῃ, καὶ διέταξε νὰ σκάψωσιν ἐν τῷ δάσει τὸν λάκκον. Διέταξεν ὅμως καὶ ὁ δῆμαρχος νὰ σκάψωσιν ἄλλον λάκκον ἐν τῷ νεκροταφείῳ, καὶ ἐζήτησε τὴν ἐπικυορίαν τῆς χωροφυλακῆς, ὅπως κατισχύσῃ ὁ νόμος, καθὼς εἶπε. Κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς κηδείας τὰ δύο κόμματα ἐυρέθησαν ἀντιμέτωπα, καὶ μικροῦ εἰδήσεως νὰ συμπλακώσι, μαχόμενα περὶ κατοχῆς τοῦ νεκροῦ τῆς κυρίας Δέλλα Ρέββια. Ἐσσαράκοντα περίπου χωρικοὶ καλῶς ὠπλισμένοι, συνοδεύοντες συγγενεῖς τῆς θανούσης, ἠνάγκασαν τὸν ἐφημέριον, ἐξελθὼν τῆς ἐκκλησίας, νὰ κατευθυνθῇ πρὸς τὸ δάσος· ὅφ' ἑτέρου δ' ὁ δῆμαρχος μετὰ τῶν δύο υἱῶν του, τῶν ὀπαδῶν του καὶ τῶν χωροφυλάκων ἐδραμεν ὅπως τοὺς ἐμποδίσῃ. Ἀλλ' ὅτε παρουσιασθεῖς ἐνώπιον αὐτῶν τοὺς διέταξε νὰ στραφῶσι πρὸς τὰ ὀπίσω, ἐκεῖνα τὰς ἀπήντησαν δι' ὀνειδισμῶν καὶ ἀπειλῶν. Οἱ ἐναντίοι τοῦ δημαρχου ἦσαν ὑπέρτεροι κατὰ τὸν ἀριθμὸν καὶ ἦτο πρόδηλον ὅτι ἀπόσασιν εἶχον νὰ μὴ ὑποχωρήσωσιν. Ἰδόντες αὐτὸν πολλοὶ ἠτοίμασαν τὰ ὄπλα των, λέγεται δὲ ὅτι καὶ εἰς τῶν ποιμνίων τὸν ἐσημάδευσεν· ἀλλ' ὁ συνταγματάρχης, ἀνεσήκωσε τὸ ὄπλον τοῦτου εἰπὼν· «Νὰ μὴ πυροβολήσῃ κανεὶς, ἂν ἐγὼ δὲν δικτάξω.» Ὁ δῆμαρχος ἀφοβούμενος φυσικὰ τὰ ἀνακατώματα, ὡς ὁ καιροῦδόμενος· Πανούργος, πρὸς ἀποφυγὴν τῆς συμπλοκῆς ἀπέπληθε μετὰ τῶν ἀκολουθούντων αὐτόν· τότε δ' ἡ ἐπικηδέιος συνοδία προεχώρησεν ἐπιτηδῆς διὰ τῆς μακροτέρας ἡδοῦ, ὅπως διέληθ πρὸς τὸν δημαρχεῖον. Καθ' ὅδον μωρὸς τις παρακολούθησας τὴν κηδείαν ἐκρινε καλὸν νὰ κραυγᾶσῃ, Ζήσῃ ὁ αὐτοκράτωρ! Δύο ἢ τρεῖς ἐπανέλαβον τὴν ἐπευφημίαν ταύτην καὶ οἱ βέββιανικοὶ ἐν ἐξέλει δικτελοῦντες ἠθέλησαν νὰ σιστώσωσιν ἕνα βούν τοῦ δημαρχου, εὐρέθεντα κατὰ τύχην εἰς τὸν δρόμον των. Ἀλλὰ προλαθὼν εὐτυχῶς ὁ συνταγματάρχης ἀπέτρεψεν αὐτούς.

Περὶ τῶν γενομένων συνετάχθη, ὡς εἰκόσ, ἐπι-

σημος εκθίσει, και ο δήμαρχος υπέβαλεν εις την νομαρχίαν αναφοράν, εν η δια λέξεως οσα τῷ ἴσο δυνατὸν ἀνωθεράτης περιέγραψε τὴν καταπάτησιν τῶν τε θείων καὶ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων, τὴν παραγνώρισιν καὶ ἐξυβρίσιν τοῦ ἀξιωματοῦ τοῦ τε ἀναφέροντος δημάρχου καὶ τοῦ ἐφημερίου, καὶ τὴν στασιαστικὴν ἀπόπειραν τοῦ συνταγματάρχου Δέλλα Ρέββια, ὁ ὁποῖος ἠγούμενος ἐνώσεως βουσαναριστικῶν συνωμοτῶν ἠθέλησε νὰ μεταβάλῃ τὴν νόμιμον τῆς διαδοχῆς τοῦ θρόνου τάξιν καὶ πρὸς διέγερσιν ἐμφυλίου πολέμου ὥπλισε τοὺς πολίτας κατ' ἀλλήλων, ἥτοι ἐνήργησε πράξεις προνοουμένας καὶ τιμωρουμένας ὑπὸ τῶν ἀρθρῶν 86 καὶ 91 τοῦ ποινικοῦ νόμου.

Τὸ ὑπερβολικὸν τῆς κατηγορίας ἐματαιώσε τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς. Ὁ συνταγματάρχης ἔγραψε πρὸς τὸν νομάρχην καὶ τὸν εἰσαγγελεῖα, ἐκθέσας τὰ γενόμενα· εἰς συγγενῆς τῆς γυναικὸς τοῦ ἴσο συμπέθερος ἐνός τῶν βουλευτῶν τῆς νήσου, ἄλλος δὲ τις ἐξ ἀδελφῶν τοῦ προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Διὰ τῆς προστασίας δ' αὐτῶν ἡ περὶ συνωμοσίας κατηγορία διεσκεδάσθη, ἡ σύζυγος τοῦ συνταγματάρχου ἔμεινεν ἀσάλευτος ἐν τῷ δάσει καὶ μόνος ὁ μωρὸς ἐκεῖνος κατεδικάσθη εἰς δεκαπενθήμερον φυλάκισιν.

Ὁ δικηγόρος Βαρρικίνη, δυσχερῆσθεις ἐκ τῆς τοιαύτης ἐκθέσεως τῆς ὑποθέσεως, μετέβαλε τὸ στρατηγικὸν τῆς ἐπιθέσεως σχέδιον. Ἀνασκαλεύσας καὶ εὐρὴν παλαιὸν τι ἔγγραφον, ἐπεχείρησε διὰ τούτου νὰ ἐγείρῃ ἀξιώσεις περὶ κατοχῆς καὶ κυριότητος τοῦ ὕδατος, τοῦ κινουμένου τὴν μηχανὴν μύλου τινός τοῦ συνταγματάρχου. Ἐκίνησε δὲ δίκην, παραταθείσας ἐπὶ μακρόν. Μετὰ παρελεύσειν ἔτους ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς, τὸ δικαστήριον ἐμελλε νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν καθ' ὅλα τὰ φαινόμενα ὑπὲρ τοῦ συνταγματάρχου, ὅτε ὁ κ. Βαρρικίνη κατέθεσε παρὰ τῷ εἰσαγγελεῖ ἐπιστολήν, φέρουσαν τὴν ὑπογραφήν Ἀγοστίνης τινός, διαβοήτου φυγοδίκου, ἀπειλοῦσαν δι' ἐμπρησμοῦ καὶ θανάτου τὸν δήμαρχον αὐτὸν, ἀν μὴ παραιτηθῇ τῶν ἀξιώσεών του. Εἶναι γνωστὸν ὅτι ἡ προστασία τῶν ληστῶν καὶ φυγοδίκων εἶναι λίαν ἐπιζήτητος ἐν Κορινθίᾳ, καὶ ὅτι συχνάκις οὗτοι πρὸς χάριν τῶν φίλων του ἐπεμβαίνουν εἰς τὰς ἰδιωτικὰς τῶν διενέξεις. Ὁ δήμαρχος ἐξήτει νὰ ὠφελθῇ ἐκ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὅτε ἄλλο γεγονός περιέπλεξε πλείοτερον τὴν ὑπόθεσιν. Ὁ φυγοδικὸς Ἀγοστίνης ἔγραψε πρὸς τὸν εἰσαγγελεῖα, παραποιούμενος ὅτι ἐπλαστογράφησαν τὴν ὑπογραφήν του καὶ ἐδυσφήμησαν τὸν χαρακτῆρά του, παραστήσαντες αὐτὸν ὡς ἄνδρα κατηλευόμενον τὴν δύναμίν του ἐν τῷ τόπῳ. «Ἄν ἀνακαλύψω τὸν πλαστογράφον, ἔλεγε παραινῶν τὴν ἐπιστολήν του, θὰ τὸν τιμωρήσω παραδειγματικῶς.»

Ἦτο ἔρα πρόδηλον ὅτι τὴν ἀπειλητικὴν ἐ-

πιστολήν πρὸς τὸν δήμαρχον δὲν εἶχε γράψῃ ὁ Ἀγοστίνης· οἱ Δέλλα Ρέββια κατηγοροῦν τοὺς Βαρρικίνη ὡς πλαστογράφησαν τὴν ἐπιστολήν, καὶ τὴν ἀπαλιν οἱ Βαρρικίνη τοὺς Δέλλα Ρέββια. Ἐκατέρωθεν ἤκουσε ὀνειδισμούς καὶ ἔβρεις, ἡ δὲ δικαιοσύνη δὲν εἴξευρε ποῦ νὰ εὕρῃ τὸν ἐνοχον.

Οὕτως εἶχον τὰ πράγματα, ὅτε ἐδολοφονήθη ὁ συνταγματάρχης Γιλφούκιος. Τὸ γεγονός, ὡς ἐκ τῶν δικαστικῶν ἀνακρίσεων προκύπτει, ἔχει ὡς ἐξῆς· Τῆ 2 Αὐγούστου 181., ὅτε ἤδη συνεσκόταζε, γυνὴ τις ὀνόματι Μαγδαληνὴ Πιέτρη φέρουσα σίτον εἰς Πετρανέραν, ἤκουσε πολὺ πλησίον δύο πυροβολισμούς, ριφθέντας, ὡς ὑπέθεσεν, ἐν τινὶ κολῆ ἠδῶ, ἀγούσης εἰς τὸ χωρίον, ἀπεχούση δὲ περὶ τὰ ἑκατὸν πενήκοντα βήματα τοῦ τόπου, ἐνθα εὕρισκετο. Σχεδὸν δὲ ταυτοχρόνως εἶδεν ἕνα ἄνδρα, ὅστις κύπτων ἔστρεχε πρὸς τὸ χωρίον δι' ἀτραπῶν τινος ἐν μέσῳ τῶν ἀμπελιῶνων. Ὁ ἄνθρωπος, σταθεὶς πρὸς στιγμὴν, ἔστρεψε τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω· ἀλλ' ἐνεκα τῆς ἀποστάσεως ἡ Πιέτρη δὲν κατάρθωσε νὰ τὸν ἀναγνώρισῃ, ἀφ' οὗ μάλιστα εἶχεν εἰς τὸ στόμα φύλλον ἀμπέλου, ἀποκρύπτον σχεδὸν ὅλον τὸ πρόσωπόν του. Ἐνευσε δὲ τῆς χειρὸς πρὸς ἕνα σύντροφόν του, τὸν ὁποῖον ὄμοις ἡ μάρτυς δὲν εἶδε, καὶ ἔπειτα ἐγένετο ἄφαντος ἐντὸς τῶν ἀμπελιῶνων.

Ἡ Πιέτρη, ἀποθέσασα τὸ φορτίον της, ἀνῆλθε δρομαίᾳ εἰς τὴν ἀτραπὸν καὶ εὗρε τὸν συνταγματάρχην Δέλλα Ρέββια κολυμβῶντα εἰς τὸ αἶμά του, ἔχοντα δύο τραύματα πυροβόλου, ἀλλ' ἀναπνέοντα ἀκόμη. Πλησίον αὐτοῦ ἔκειτο τὸ τουφεκιὸν του γεμισμένον καὶ μετ' ἠμελημένην τὴν σφύραν, ὡς ἂν ἠθέλησε νὰ ἀμυνθῇ κατ' ἕνα προσβαλόντος αὐτὸν κατὰ μέτωπον, καθ' ὃν χρόνον ἄλλος τὸν ἐκτόπησεν ὕπισθεν. Πνέων τὰ λοιπὰ ἐπάλασε κατὰ τοῦ θανάτου, ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἠδύνατο νὰ προσφέρῃ, ὑπερ ὡς παρστήρησαν κατόπισιν οἱ ἰατροί, προήρχετο ἐκ τῆς φύσεως τῶν τραυμάτων, ἐπειδὴ αἱ δύο σφαῖραι εἶχον διαπεράσῃ τὸν πνεύμονα. Τὸ αἶμα ἀπέπνιγε τὸν συνταγματάρχην· ἔρρε δὲ βραδέως καὶ ἐφαίνετο ὡς βρῦον κόκκινον. Ματαίως ἡ Πιέτρη ἀνασηκώσασα αὐτὸν τὸν ἥρωτα· ἔβλεπεν ὅτι ἐκεῖνος ἠθελε μὲν, ἀλλ' ἠδύναται νὰ λαλήσῃ εὐκρινῶς. Παρατηρήσασα δὲ ὅτι προσεπάθει νὰ φέρῃ τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν του, ἐξήγαγεν αὐτὴν παρευθὺς ἐκ τούτου μικρὸν σημειωματῆριον, ὅπερ καὶ ἐπαρουσίασεν εἰς αὐτὸν ἀνοικτόν. Ὁ τραυματίας λαβὼν τὸ μολυβδοκόνδυλον τοῦ σημειωματῆριου προσεπάθει νὰ γράψῃ· καὶ πράγματι ἡ μάρτυς εἶδεν αὐτὸν χαράσσοντα μετὰ κόπου πολλὰ γράμματα, ἀλλ' ἀγράμματος οὕσα ἠγνόει τίνα ἔνοιαν εἶχον ταῦτα. Ἐξασθενήσας ἐκ τῶν ἀγῶνων, τοὺς ὁποίους κατέβαλε πρὸς τούτο, ὁ συν-

ταγματάρχης ἐνεχείρισε τὸ σημειωματῆριον εἰς τὴν Πιέτρη, ἔθλιψεν ἰσχυρῶς τὴν χεῖρά της, καὶ ἐλύτταξεν αὐτὴν μετ' ἄλλομα παράξενον, ὡσεὶ ἠθελε νὰ εἴπῃ, καθ' ἃ αὐταῖς λέξεσι κατέθεσεν ἡ μάρτυς: «Εἶναι σπουδαῖον· εἶναι τὸ ὄνομα τοῦ φονιά!»

Ἡ Πιέτρη ἀνερχομένη εἰς τὸ χωρίον, συνήτησε καθ' ἑδὼν τὸν κύριον δήμαρχον Βαρρικίνη μετὰ τοῦ υἱοῦ του Βικεντέλλου. Εἶχε νυκτιότη πλέον τότε. Ἡ χωρική διηγήθη ὅλα ὅσα εἶδε, ἡ δὲ δήμαρχος λαβὼν τὸ σημειωματῆριον ἔδραμεν εἰς τὸ δημαρχεῖον διὰ νὰ περιβληθῇ τὴν ταμίαν, τὸ δικαστικὸν τοῦ ἀξιωματοῦ του ἐμβλημα, καὶ νὰ καλέσῃ τὸν γραμματέα τῆς δημαρχίας καὶ τὴν χωροφυλακίαν. Ἡ Μαγδαληνὴ Πιέτρη, μείνας μόνη μετὰ τοῦ νέου Βικεντέλλου, πρότεινεν εἰς αὐτὸν νὰ δράμωσιν, ὅπως παρὰ σῶσιν βοήθειαν εἰς τὸν συνταγματάρχην, ἂν τυγὼν ἐξῆ ἀκόμη· ἀλλ' ὁ Βικεντέλλος ἀπεκρίθη, ὅτι ἂν τὸν ἔβλεπον πλησίον τοῦ θανάσιμου ἐθροῦ τῆς οικογενείας του θὰ ἀπέδιλον βεβαίως εἰς αὐτὸν τὸν φόνον. Μετ' ὀλίγον ἦλθεν ὁ δήμαρχος καὶ εὐρὴν τὸν συνταγματάρχην νεκρὸν, διέταξε νὰ μετακομισθῶσιν ἐκεῖθεν τὸ πτώμα του καὶ συνέταξεν ἐπιστολὴν περὶ τῶν γενομένων.

(Ἐπεὶ συνέχεια.)

ΟΙ ΦΡΑΓΚΟΙ ΕΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΩ:

ΥΠΟ Η. Κ. ΓΟΥΡ.

(Συνέχεια καὶ τέλος· ἴδε προηγούμενον φύλλον.)

Ἐπίστωρα ἔτη μετὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου, τῷ 1266, Κάρολος ὁ Ἀνθηγαυὸς ἐκέρδησεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ τὰ βασιλεία τῆς Νεαπόλεως καὶ τῆς Σικελίας. Τὸ δ' ἐπόμενον ἔτος ὁ Γουλιέλμος, ἀίσθανόμενος τὴν ἀνάγκην τῆς ὑποστηρίξεως μεγάλῃς τινός δυνάμεως ἰσχυροῦς νάντιστῆ κατὰ τῆς ταχέως ἀυξούσης δυνάμεως τῶν Παλαιολόγων, ἐμνήστευσε τὴν θυγατέρα του Ἰσαβέλλαν, ἥτις ἴσο καὶ κληρονόμος αὐτοῦ, στερουμένου υἱοῦ, μετὰ τοῦ Φιλίππου, τοῦ δευτεροτόκου υἱοῦ τοῦ Καρόλου. Ὁμοίως δὲ ἠδυνήθη νὰ βοηθήσῃ ὀλιγῶς τὸν νέον αὐτοῦ σύμμαχον κατὰ τοῦ νεαροῦ Κορραδίνου, ὅστις νῦν παρουσιάζετο ὡς ἀντίπαλός του, διατρέχων τὴν Ἰταλίαν μετὰ στίφους ἰπποτῶν, συνέτεινε δ' οὐκ ὀλίγον εἰς τὴν ἐν Γαλλικῷ τόπῳ νίκην. Ἀνταποδίδων δ' αὐτῷ ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως ταύτην τὴν βοήθειαν, ἐχορήγησεν αὐτῷ δυνάμιν ἐπικουρικοῦ στρατοῦ καταστήσαντας αὐτῷ δυνατὴν τὴν κατὰ τοῦ Βυζαντινοῦ αυτοκράτορος ἀντίστασιν. Ἀλλ' εἰ καὶ ἀπεκτίθη οὕτως ἡ βοήθεια ἰσχυροῦ ἡγεμόνος, ἡ ἡγεμονία τῆς Ἀχαΐας περιεπλάκη τὰ νῦν εἰς τὴν μεταξὺ τοῦ οἴκου τῶν

Ἀνθηγαυῶν καὶ τῆς Ἀραγωνῶν ἔριν αἱ δ' ἀπαιτήσεις τῶν Ἀνθηγαυῶν ἠδύνηθησαν τὸ ἐξῆς διὰ τῆς ὑπὸ τοῦ Βαλδουίνου Β', τοῦ τελευταίου Λατίνου αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου, εἰς τὸν Κάρολον γενομένης παραχωρήσεως τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ ὡς ἐπικυριάρχου τοῦ Μωρέως. Ἡ εἰς Ἰταλίαν στρατεία ὑπῆρξε τὸ τελευταῖον μέγα συμβῆν τοῦ βίου τοῦ Γουλιέλμου, εἰ καὶ ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐπῆλθε μετὰ δέκα μῶλις ἔτη (1278 μ. Χ.). Ἐτάφη δὲ παρὰ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδελφὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Ἰακώβου τῆς Ἀνδραβίδος. Μετ' αὐτοῦ δ' ἐξέλιπεν ἡ σειρά τῶν ἀρρένων γόνων τοῦ οἴκου τῶν Βιλλαρδουίνων, καὶ δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ὅτι σὺν αὐτῷ τελευτῆ ἡ πρώτη περίοδος τῆς ἱστορίας τῆς ἡγεμονίας τῆς Πελοποννήσου. Ὁ Γοδωφρέδος Βιλλαρδουίνος καὶ οἱ δύο αὐτοῦ υἱοί, καίπερ στερούμενοι ἀρχῶν καὶ ὄντες βίαιοι, ἠδύνατο νὰ εἶνε μεγάλοι ἄνδρες ἐν οἰαδήποτε ἐποχῇ, ἐνεκα τοῦ συνδυασμοῦ τῆς πονηρίας καὶ πολιτικῆς περισκέψεως μετὰ τῆς τόλμης καὶ τοῦ σθένους ἐν τῇ δράσει τοῦ παρατηρουμένου ἐν τῇ πολιτείᾳ αὐτῶν. Ἀλλ' ἡ ἐπομένη περίοδος εἶνε ἐποχὴ ἀσημοτέρων προσώπων καὶ ἀνεχυροτέρας διοικήσεως, αἱ δὲ δυνάμεις αἱ ἐπιδρῶσαι ἐπὶ τὴν ἱστορίαν αὐτῆς εἶνε κατὰ μέγα μέρος ξέναί τῆς χώρας. Ἡμίσειαν περίπτου ἐκατονταετηρίδα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Γουλιέλμου Βιλλαρδουίνου ἡ ἐπικυριαρχία τῆς ἡγεμονίας ἔμεινεν ἐν ταῖς χερσὶ τῶν θηλέων ἀπογόνων αὐτοῦ, εἰ καὶ οὗτοι ὑπεχρεοῦντο εἰς τὴν ἀναγνώρισιν τῶν Ἀνθηγαυῶν ἡγεμόνων ὡς ἐπικυριάρχων, ἀπὸ καιροῦ δ' εἰς καιρὸν ἡ διοίκησις ἐνηργεῖτο διὰ τῶν ἀντιπροσώπων οὓς οἱ ἡγεμόνες οὗτοι διετήρουν ἐν τῇ χώρᾳ. Φίλιππος, ὁ πρῶτος σύζυγος τῆς Ἰσαβέλλας Βιλλαρδουίνου, ἀπέθανε πρόωρος· μετὰ δὲ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἡ χῆρα αὐτοῦ συνεζεύχθη μετὰ Βέλγου βασιλεῖδος, Φλωρεντίου τοῦ Ἀννοῦ, ὃν ὁ βασιλεὺς τῆς Νεαπόλεως περιέβαλεν ἔπειτα ἡγεμονικὴν ἰσχύν. Ὁ Φλωρεντίος φαίνεται ὑπάρξας δραστήριος ἄμα καὶ εὐθύς ἡγεμῶν, τὰ δ' ὀκτὼ ἔτη καθ' ἃ ἐκυβέρνησεν ἐν Πελοποννήσῳ (1289—1297) ὑπῆρξαν ἐποχὴ εὐημερίας. Κατανοήσας ὅτι ἡ χώρα εἶχεν ἀνάγκην εἰρήνης, ὑπέγραψε συνθήκην μετὰ τοῦ αυτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Ἀνδρονίκου τοῦ Β'. Οὗτοι δὲ ἠδυνήθη νὰ περιστείλῃ τὴν ὑπηρεσίαν τῶν στρατιωτικῶν σιφῶν καὶ νὰ στρέψῃ τὴν προσοχὴν αὐτοῦ εἰς ἐσωτερικὰς μεταρρυθμίσεις ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ, ἐν ἣ ἐπεκράτει ἡ βία καὶ ὁ ἐμφύλιος πόλεμος. Ἡ δὲ λύπη ἡ προξενηθεῖσα ὑπὸ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἠδύνηθη ὡς ἐκ τῆς διοικήσεως τοῦ διαδόχου αὐτοῦ, Φιλίππου τοῦ Σαβαυδοῦ, τοῦ τρίτου συζύγου τῆς Ἰσαβέλλας Βιλλαρδουίνου. Ὁ ἡγεμῶν οὗτος ἐσχόλασεν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς περὶ τὴν συσσώρευσιν χρημάτων πρὸς τὸ ἴδιον αὐτοῦ ὄφελος, ἐπὶ τούτῳ δὲ τῷ

ταύτης πρὸς τὴν ἐν τέλει αὐτῆς. Κατὰ τὸν δω-
δέκατον αἰῶνα, ὡς ἐκ τῆς μακρῆς εἰρήνης ἢ
ἢ ἐπαρχία αὐτῆ εἶχε προπολιτεύσει, εὐρίσκατο
ἐν ἐκτάκτως ἀνορθῶ καταστάσει· ἡμιζὼν ἐν
αὐτῇ πολλαπλῆ βιομηχανία, ἰδίως δὲ ἡ πορφυ-
ροδαφικὴ καὶ ἡ κατασκευὴ μεταξίνων καὶ λινῶν
ὑφασμάτων ἢ γῆ ἐκαλλιιεργεῖτο μετ' ἐπιμελείας,
ἐν ἀρίστη δὲ διατηρήσει εὐρίσκατο ὅ τι δύναται
νὰ θεωρηθῆ ἢ βλάσις πεπολιτισμένης κοινωνίας, ἢ
χρησις δηλαδὴ τοῦ κεφαλαίου ἐπὶ διαδοχικῆς
γενεᾶς εἰς ὁδοὺς, γεφύρας, προκυμίας, ἀποξη-
ράσεις γαιῶν καὶ ἄλλα ὅμοια ἔργα.

Ἀπ' ἐτέρου δὲ κατὰ τὴν δύσιν τῆς τουρκι-
κῆς κατακτήσεως εὐρίσκωμεν τὴν χώραν ἠρημι-
μένην κατοίκων, τὴν ἐμπορίαν καὶ βιομηχανίαν
ἐν στασιμότητι, τὴν γεωργίαν ἡμελημένην, τὰ
δὲ δημόσια ἔργα καὶ τὰ μέσα τῆς συγκοινωνίας
κατεστραμμένα. Ἐἰ καὶ σποραδικῶς μόνον εἶνε
αἱ περὶ τῆς συγχρόνου κοινωνίας εἰδήσεις ἄς κα-
τορθοῦμεν νὰ περισυλλέξωμεν ἐκ τῶν συγγρα-
φῶν τῆς περιόδου ταύτης, δυνάμεθα οὐχ ἥττον
μέχρι τινὸς νὰ ἠρίσωμεν τοὺς σταθμούς τῆς βυ-
θμιαίας προόδου τοῦ κακοῦ. Καὶ δὴ κατὰ τὴν
δεκάτην τρίτην ἑκατονταετηρίδα πολλοὶ εἰκο-
γένειοι κατέλιπον τὴν Πελοπόννησον ἀπερχόμενοι
εἰς Κωνσταντινούπολιν, οἱ δὲ γενναῖοι ὄρειοὶ τῆς
χερσονήσου ὑπῆρέτουν ἐν τῷ στόλῳ τοῦ αὐτο-
κράτορος τοῦ Βυζαντίου. Ἡ δ' ἐπακολουθήσασα
περίοδος τῆς ἀναρχίας προσέκαλεσε τὴν ὑπὸ τῶν
πίεσεων τῶν βεργίων καὶ στρατιωτικῶν τυχο-
διωκτῶν ταλαιπωρίαν τῶν ἀγροτῶν, ὧν τὰ
κτήματα κατεστράφησαν ὑπὸ τῶν συνεχῶν κα-
τανγκασμῶν. Οὕτω δὲ ἤδη ἀπὸ τοῦ χρόνου
καθ' ὃν ἐγένετο δεσπότης τῆς χερσονήσου ὁ Μα-
νουὴλ Καντακουζηνός, ἤτοι ἀπὸ τοῦ 1349, ἀ-
ποικίει σκαιῶν Ἀλβανῶν χωρικῶν, ἀντεχόντων
πρὸς μεγαλειτέρας πιέσεις καὶ ἐχόντων ἀνάγκας
ὀλιγωτέρας ἢ μᾶλλον πεπολιτισμένοι κάτοικοι,
κατήχησαν πολυάριθμοι εἰς τὴν Ἀρκαδίαν.
Ἐκ δὲ τῶν περιγραφῶν τῆς ἀθλιότητος καὶ τῆς
ἀτάκτου καταστάσεως τῆς ἐπαρχίας ἄς παρέχει
ὁ συγγραφεὺς τοῦ *Μάξζαρι*, ὅστις ἐξῆσε χρόνον
τινὰ ἐν Μιττρά ἀρχομένου τοῦ δεκάτου πέμπτου
αἰῶνος, εἰ καὶ πρέπει νὰ φησίσωμεν τὰς ὑπερβο-
λὰς εἰς ἃς ὑποπίπτει ὡς στυρογράφος, καθίστα-
ται φανερόν ὅτι ἡ καταστροφὴ τῆς χώρας ὑπῆρ-
ξε τούτεῦθεν πλήρης.

Ἄλλ' ὀφείλωμεν νὰ δηλολογήσωμεν ὅτι τὰ ὀλέ-
θρια ταῦτα ἀποτελέσματα δὲν πρέπει νὰ ποδοθα-
σιν ἅπαντα εἰς τοὺς Φράγκους κατακτητὰς. Ἡ
σπουδαία μεταξουργία παραδείγματος χάριν εἶ-
χεν ἤδη ἀρχίσει νὰ παρακμᾶζῃ ἀπὸ τῶν ἡμερῶν
καθ' ἃς ὁ Νορμαννὸς ἡγεμὼν τῆς Σικελίας Ρο-
γέρος μετὰ τὴν ἐν ἔτει 1147 ἄλωσιν τῆς Κορίν-
θου μετήνευσε τὴν βιομηχανίαν ταύτην, ἐφ' ἣ ἢ
Κόρινθος ἦτο περιώνυμος, εἰς τὴν οἰκεικὴν Πα-

νορμον, συμπαραλαβὼν τοὺς δεξιοτάτους μετα-
ξουργοὺς μεθ' ἑαυτοῦ. Ἀπ' ἐτέρου δὲ αἱ πειρατικὴ
καὶ ἐκδρομαὶ τῶν Σελδουκιδῶν Τούρκων, οἵτινες
οὐ μόνον δηρώσεις προξένουν, ἀλλ' ἔκαιον τὰς οἰ-
κίας, κατέστρεφον τὰ ὀπωροφόρα δένδρα καὶ ἠρ-
παζον τοὺς κατοίκους πωλουμένους ὡς δούλους,
ἐξηρήμωσαν τὰ παράλια τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὸ
δεύτερον ἡμισυ τῆς δεκάτης τετάρτης ἑκατον-
ταετηρίδος. Ἐπ' ἴσης δὲ ὁ μακρὸς ἀγὼν μετὰ
τῆς βυζαντινῆς αὐτοκρατορίας ἐπήνεγκεν ἀποτε-
λέσματα, ἅτινα ὅλ' ἦτο δυνατόν ἐν μέρει νὰ πο-
φυχθῶσιν ἂν οἱ ἐπιδρομαῖς ἤθελον ἀδιαφειλονει-
κῆτως μείνει κύριοι τῶν κατακτηθεισῶν χωρῶν.
Ἄλλ' ὅμως καὶ μεθ' ὅλα ταῦτα αὐτὸ τὸ τιμα-
ριωτικὸν σύστημα καὶ ὁ χαρακτήρ τῶν εἰσαγα-
γόντων αὐτὸ πρέπει νὰ θεωρηθῶσιν ὡς αἰτία
τῆς παρακμῆς τῆς χώρας. Οἱ δύο λαοὶ οἱ οὕτως
ἐλθόντες εἰς συνάφειαν ἦσαν κατὰ πάντα ἀντί-
θετοι. Οἱ μὲν Ἕλληνες ἦσαν πολλῶ ἀνώτεροι
ὑπὸ τὴν ἐποψίν τοῦ ὕλικου πολιτισμοῦ καὶ τῶν
περὶ τὸν βίον τεχνῶν· τὸ δὲ ἀστικὸν αὐτῶν σύ-
στημα καὶ ἡ πολιτικὴ διοίκησις, ἀπορρέοντα ἐκ
τοῦ ἀρχαίου ρωμαϊκοῦ δικαίου, ἦσαν ὑπέρτερα
πάντων τῶν εἰσαχθέντων εἰς τὰ δυτικὰ ἔθνη. Οἱ
δὲ Φράγκοι ἀπ' ἐτέρου εἶχον τὸ πλεονέκτημα ὑ-
ψηλοτέρων ἠθικῶν ἀρχῶν, ἀπορρεουσῶν ἐκ τοῦ
σεβασμοῦ πρὸς ἑαυτοὺς καὶ τῆς φιλαληθείας, ἀ-
μετῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν οἰκογενειακὴν αὐτῶν
πειθαρχίαν· αὐταὶ δὲ διετηρήθησαν ἐπὶ τινὰ χρόνον
ὡς ἐκ τοῦ τιμαριωτικοῦ αὐτῶν συστήματος καὶ
τῶν ἐξ αὐτοῦ γεννωμένων δεσμῶν τοῦ καθήκοντος.
Ἄλλ' ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἢ εὐεργετικῇ τοῦ συστή-
ματος τούτου ἐπίδρασις ἐξέλιπεν ἐν βραχεί, ἐ-
πειδὴ, ὅτε ἐχωρίζετο ἀπὸ τῶν θεσμῶν τῶν μετ'
αὐτοῦ συνδεομένων, αἱ βλάσεις τῶν ἀρίστων αὐτοῦ
ὑποχρεώσεων ἐσαλεύοντο, οὕτω δὲ μετ' οὐ πολὺ
κατήντησε νὰ συντηρηθῆται μόνον διὰ τῶν δε-
σμῶν προσωπικοῦ συμφέροντος. Καὶ οἱ μὲν ἡγε-
μόνες ἐκ τοῦ οἴκου τῶν Βιλλαρδουίνων, οἵτινες ἠ-
σθάνοντο τὴν ἀνάγκην τῆς συνδιαλλαγῆς τῶν
Ἑλλήνων αὐτῶν ὑπηκόων, παρεκώλυον τὰς τοι-
αύτας τάσεις, ἢ δὲ σθεναρὰ αὐτῶν διοικήσις κα-
τιάρθου νὰ περιορίζῃ τὰς φιλόρπαγας διαθέσεις
τῶν βαρῶν· ἀλλὰ μετ' αὐτοὺς τὰ ἐκ τῆς ξε-
νικῆς διοικήσεως προερχόμενα κακὰ ἀνεπτύχθη-
σαν ταχέως. Καὶ δὲν ὑπῆρξαν μὲν τὰ ἀποτελέ-
σματα οὕτως δλέθρια ὡς ἐν τοῖς κράτεσι τοῖς ἰ-
δρυθείσιν ὑπὸ τῶν Σταυροφόρων ἐν Παλαιστίνῃ,
ἐν οἷς ἐπεβλήθη καὶ πάλιν ἡ δουλεία εἰς λαὸν
ἀπαλλαγέντα ἀπ' αὐτῆς· ἀλλ' οὐχ ἥττον ἤδη, ὅτε
ἢ νέα κατάστασις τῶν πραγμάτων εἶχεν ὀρεμά-
σει, εὐρίσκαμεν ὅτι οἱ Φράγκοι εἶχον διαφθαρέθ, οἱ
δ' Ἕλληνες ἦσαν κατεστραμμένοι. Οὗτος δ' εἶνε
ὁ λόγος δι' ὃν οὐδέμία περίοδος τῆς ἐλληνικῆς ἱ-
στορίας ἀφῆκεν οὕτως ὀλίγα ἔγνη ἐν τῇ χώρᾳ ὅ-
σον ἢ φραγκικὴ κυριαρχία. Ὀλίγα τινὰ κτίρια,

ὀλίγα ὀνόματα τόπων καὶ οἰκογενειῶν, ὀλίγα λέ-
ξεις εἰςχωρήσασαι εἰς τὴν γλῶσσαν τῶν Ἑλλή-
νων ἀπομεινόντων ὡς μνημεῖα τῆς ἐποχῆς ταύτης·
μάτην δ' ἀναζητοῦμεν στοιχείων τι πολιτισμοῦ
ἢ προόδου, ἢ καὶ πταχυμότητος, ἀνερχομένων εἰς
αὐτὴν. (*)

(Ἐκ τοῦ ἀγγλικοῦ)

**Λ.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΦΗΜΕΡΙΔΟΓΡΑΦΙΑΣ ΠΑΡ ΕΛΛΗΣΙΝ

Ὅτι παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὑπῆρχον ἐφημεριδο-
γράφοι, οἵτινες, ἀπομνημονεύοντες χρονολογικῶς
τὰ ἀξιολογώτατα τῶν γεγονότων, πρόχειρον, ὡς
εἰπεῖν, παρεσκεύαζον εἰς ἐξέργασιν τὴν εἰς τὸν
ἱστορικὸν ἀναγκαιοῦσαν ὕλην, ἐξ ἄλλων τε καὶ
δὴ ἐκ τοῦ Πλουτάρχου πυνθανόμεθα, ἐν βίῳ
Ἀλεξάνδρου ἀναγινώσκοντες, αὐτοῦτον (τῶν περὶ
Ἀλεξάνδρου δηλ. ἱστορηθέντων) τὴ πλεῖστα κα-
τὰ λέξιν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν οὕτω γέγραπται. »

Ὅτι οἱ βασιλεῖς καὶ οἱ στρατηγοὶ τὸ πᾶσι
ἐν ταῖς ἐκστρατείαις εἰς ἐφημεριδογράφους ἀνέθε-
το τὴν ἀπομνημονεύσιν τῶν ἐν ταῖς ἐκστρατείαις
αὐτῶν ἀξιολογώτατων γεγονότων μαρτυροῦνται
Ἀρριανὸς τε καὶ Φίλιππος παρὰ Πλουτάρχου ἐκ τῶν
λόγων δὲ τοῦ Ἀρριανοῦ, α καὶ αἱ βασιλεῖται ἐ-
φημερίδες ὡςδε ἔχουσι, » καὶ τῆς ἀμείσου ἀκο-
λουθήσεως περιουσίας περὶ τῆς ἀσθυναίας, τῶν
καθ' ἡμέραν συμπτωμάτων καὶ τῆς διαίτης τοῦ
Ἀλεξάνδρου, οὐκ ἀπεικόντως τεκμαιρόμεθα ὅτι
διέκρινον τὰς βασιλείους, ἤτοι ἐπισήμους, τῶν μὴ
τοιούτων.

Πρὸς τούτοις ἐφημερίδας ἔλεγον οἱ ἀρχαῖοι τὰς
τε βίβλους ἐν αἷς ἰσημίσιον τὰς αἰτίους καὶ ἀπει-
σίους, ὅ ἐστιν ἀπορράδας ἡμέρας, καὶ ἐκείνας,
ἐν αἷς κατέγραφον τὰ καθ' ἡμέραν διδόμενα ἢ
λαμβανόμενα χρήματα, ἤτοι τὰ κατὰ στίχον τῶν
ληψοδοσιῶν, καθ' ἃ μαρτυρεῖ ὁ Λουκιανός, πε-
ριαιζῶν τοὺς χυδαίους ἀρχαίους, ὧν ἕνεκα καὶ πα-
ροιμία ἐγεννήθη, ἐν ταῖς ἐφημερίσιν *φιλισοσφεῖν*,
σημαίνουσα, ἵνα κατὰ Λουκιανὸν εἴπωμεν, τὸ αὐ-
πόμνημα τῶν γεγονότων γυμνῶν συναγαγεῖν ἐν
γραφῇ, κομιδῇ πείζον καὶ χαμαιπετές, οἷον καὶ
στρατιώτης ἐν τις τὰ καθ' ἡμέραν ἀπογράφόμε-
νος συνέθηκεν, ἢ τέκτων, ἢ κάπηλός τις συμ-
περινοστῶν τῇ στρατιᾷ. »

Πρωϊεῖτατα καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατενόησαν τὴν

(*) Ἐνταῦθα τελευτᾷ τὸ πρῶτον μέρος τῆς περὶ Φράγκων ἐν
Πελοπόννησῳ ἀξιοσπουδέστου μονογραφίας τοῦ ἐν Ὁξωνίῳ κα-
θηγητοῦ Tozer. Ἐπεται δ' ἐν ταύτῃ δεύτερον μέρος περὶ
τοῦ χρονικοῦ τοῦ Μαρῶος καὶ τρίτον Τοπογραφικῆς
εἰδήσεως. Τὰ δύο τελευταῖα ταῦτα μέρη ὡς ἴσως εἰδικὰ
παραλείπονται ἐνταῦθα.

ἀνάγκην τῆς ἀπομνημονεύσεως τῶν ἀξιολογώτα-
των γεγονότων, ὅθεν ἀνέθετο τῷ παρ' αὐτοῖς ἀ-
ρχαίῳ ἀρχιερεῖ τὴν μετὰ τῶν ἡμερησίων ἀναγρα-
φῶν τῶν σπουδαίων γεγονότων. Ταῦτα ἀνεγρά-
φην οὕτως ἐπὶ σανίδων, λευκῶ βεβαμμένων, αἱ-
τινες ἀνηρτῶντο ἐπὶ τῶν τοίχων τῶν οἰκιῶν, ἵνα
ὡσεὶ προσιταὶ τοῖς προσερχομένοις. Ἡ ἐφημερίς
αὕτη ἐπεγράφετο *annales maximii* (=μεγάλ-
α χρονικά) καὶ ἐξεδίθετο ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ.

Ἐπειδὴ ἢ ἀτελής οὗτος τρόπος τῆς τῶν γεγο-
νότων ἀνακοινώσεως δὲν ἱκανοποίησε τὴν τοῦ δη-
μοσίου περιεργίαν, ἢ Ῥωμαϊκῆ δημοκρατία ἀναγκαι-
οῦ ἐκρίνε τὴν δημοσίευσιν ἡμερησίου φύλλου,
οὐτινος ἀριθμοὶ τινες, διασώθησαν μέχρι ἡμῶν, εἰ
καὶ αἱ νεώτεροι φιλόλογοι ἀμφισβητοῦσι τὴν γνησι-
ότητα αὐτῶν. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἐπεγράφετο *acta
populi Romani diurna* (=ἡμερησῖαι πράξεις
τοῦ ρωμαϊκοῦ λαοῦ), ἐγράφετο ἐπιπινυκίδων δι' ἔρου-
τοῦ βουθροῦ χρωστήρος, ἐδημοσίευετο καθ' ἑκάστην,
καὶ περιεῖχεν ὅ,τι νῦν ἐν ταῖς ἐφημερίσιν λέγομεν
χρονικά, τοπικά, ἢ ἐρηγῶρια· κύρια ἔρρα, ἐπι-
φυλλίδες κλπ. ἀδύνατον ἦν νὰ περιληφθῶσιν ἐν
αὐταῖς. Καθόλου δὲ περὶ τοῦ περιεχομένου τῶν
ἐφημερίδων τούτων καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐγρά-
φοντο δύναται νὰ κρίνῃ ἑκάστος ἐκ τῆς κάτωθι
μεταφράσεως ἐκ τοῦ λατινικοῦ τοῦ σωζομένου ἀρ-
χαιοτάτου φύλλου αὐτῆς, οὗ ἢ ἐκδοσις ἐγένετο
ἐν ἔτει 168 π. X.

«29 μαρτίου, ὁ ὕπατος Λικίνιος ἀνέλαθε σῆ-
μερον τὴν ὕπατον ἀρχήν.

«Σφοδρὰ καταιγίς ἐξεργάγη μετὰ μεσημ-
νυρίαν τῆς σήμερον, κεραυνὸς δὲ πεισῶν κατέ-
» καυσε δρῶν τινα ἐν τοῖς πέριξ τοῦ Βελικανοῦ
λόφου.

»Πῆς τι καπηλεῖον κείμενον παρὰ τοῖς πρόπο-
» σι τοῦ λόφου Ἰαννοῦ ἐγένετο σύγκρουσις καθ'
» νῆν ἐπληγώθη ἐπιεικῶς ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ κα-
» πηλεῖου ἢ κρατοσφῶρος Ἄρκεος.

»Ὁ ἀγορανόμος Ἰτινικός ἐτιμώρησε τοὺς κρευ-
» πῶλας πωλήσαντας εἰς τὸν λαὸν κρέας πρὶν
» ὑποβάλλωσιν αὐτὸ εἰς τὴν ἀρχὴν πρὸς ἐπιπέω-
» ρησιν. Τὸ πρόστιμον διετέθη εἰς οἰκοδομήν καί-
» διου τῇ θεᾷ Λαθερίνῃ.

»Ὁ κολλυβιστὴς τῆς Τραπέζης ἢ Κιμβρική ἀ-
» σπὶς Λουκίφιδος ὀνόματι, κατὰ χρεῖς ὧν, ἐδρα-
» πέτευσε μὲν σήμερον πλὴν συνελήφθη. Ἐπειδὴ
» τὰ παρακαταθεταίμην αὐτῷ ποσὰ ἦσαν ἀκέ-
» ρα, ὁ πραιτωρ Φοντέγος κατεδίκασεν αὐτὸν
» νὰ ἐπιστρέψῃ ἀμέσως τὰς παρακαταθήκας.

»Ὁ ὑπὸ τοῦ λεγάτου Νέβρα συλληφθεὶς ἀρ-
» χιλιεστὴς Δημοσφῶν ἐσταυρώθη σήμερον.

»Ὁ τῶν Καρχηδονίων στόλος εἰσῆλθε σήμε-
» ρον εἰς τὸν λιμένα τῆς Ὀστιάς. »

Ἐπὶ τῶν Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἐχλακώθησαν καὶ
αἱ ὑπὸ τὸ ὄνομα Δίκτυος τοῦ Κρητῆ καὶ Δού-
ρητος τοῦ Φρυγῆος λατινιστῆ γεγραμμέναι καὶ με-

χρὸς ἡμῶν περιφθεῖσαι Ἐφημερίδες τοῦ Τρωϊκοῦ πολέμου. Εἰ καὶ ἡ νοθεύσις ἦτο ὑπὲρ τὸ δῖον χονδροειδής, εὐρέθησαν ἡμῶν κατὰ τοὺς Βυζαντικούς χρόνους συγγραφεῖς ἰκανῶς ἀφελεῖς πιστεύσαντες ὅτι ἀληθῶς αἱ ἐξιστορήσεις ἐκείναι συμβάντων μυθικῶν ἐγγράφησαν ὑπὸ συγχρόνων ἀνδρῶν, ὑπὸ συντρόφου τινὸς τοῦ βασιλέως Ἰδομενεῖως, καὶ ὑπὸ Φρυγῶν πολεμήσαντος ἐν Τροίᾳ ὑπὸ τὸν Πρίξμον καὶ τοὺς παῖδας τοῦ Πριάμου.

Κατὰ τὸν 16^{ον} ἀπὸ Χριστοῦ αἰῶνα οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἀστρονόμοι ἔγραψον ἐφημερίδας ἀστρονομικὰς, ἐν αἷς ἐσημείουν τὰς καθ' ἡμέραν πρακτικὰς αὐτῶν, ὡς τὸ μήκος, τὸ πλάτος, θέσεις, ἀποστάσεις, καὶ κινήσεις τῶν πλανητῶν, ἐξ ὧν ἀδηγοῦμενοι πρότερον τὰς ἐκλείψεις τοῦ ἡλίου καὶ τῆς σελήνης. Τῶν ἐφημερίδων δὲ τούτων τὰς κρατίστας πρῶτος ἔγραψεν ὁ Γεγμοντάνος, περιλαβὼν ἐν αὐταῖς τριάκοντα ἐτῶν προγνώσεις (1457-1506).

Πατριάρχοντες τὴν Κίναν ἔθλα ἐξ ἀμνημονούτων αἰῶνων ἐκδίδονται ἐφημερίδες πολιτικαί, καὶ τῶν εἰδησιῶν, καὶ ἀσχολοῦμενοι περὶ τὴν γένεσιν αὐτῶν ἐν Εὐρώπῃ σηματοῦμεν πρῶτην ἐφημερίδα τὴν τῷ 1600 ἐν Βενετίᾳ ἐκδοθεῖσαν, ἣτις περιέχουσα ὤλην ποιικίλην πρὸς τέρψιν καὶ ἰκανοποίησιν τῆς περιέργιας τοῦ λαοῦ, ἐξεδίδετο ἀπὸ καθ' ἑβδομάδα. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ὠνομάσθη Gazzetta, κατὰ τινὰς μὲν ἐκ τοῦ Ζενδικίου *Gazza*, τοῦ εἰς τὴν Λατινικὴν μετενεχθέντος καὶ σημαίνοντος *θησαυρὸν*, ἕτε θησαυροῦ νέων εἰδησιῶν λογιμαθείας τῆς ἐφημερίδος ταύτης κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ ἰταλικοῦ *Gazzetta* τοῦ σημαίνοντος τὴν πολὺλαλον κίεσιν καὶ κατ' ἄλλους ἐκ τοῦ Ἑνετικοῦ νομισματός *Gazzetta*, ὅπερ εἶδει νὰ καταβάλλῃ ὁ λαμβάνων ἐν φύλλον τῆς ἐφημερίδος ταύτης.

Τριάκοντα καὶ ἐν ἔτος μετὰ τὴν ἐκδοσιν τῆς πρώτης ἐν Βενετίᾳ ἐφημερίδος ἑτέρα ἡμίονμος αὕτη ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ Θεοφράστου Ῥηναυδότου, ὀρμηθέντος εἰς ἕδρυσιν αὐτῆς ἐκ τῆς δε τῆς αἰτίας. Πρὸς τέρψιν τῶν ἀσθενῶν αὐτοῦ ὁ ἱατρός προσεπάθει νὰ μανθάνῃ τὰ καθ' ἡμέραν χρονικά τῆς γαλλικῆς μητροπόλεως, ἅτινα ἔσπειρε νὰ μεταδιδῇ τοῖς ὑπ' αὐτοῦ ἐπισκεπτομένοις ἀσθενέσιν ἐκ τούτου ἐγένετο οὗτος περιπόθητος καὶ τοσοῦτον ἠύξησεν ἡ πελατεία αὐτοῦ, ὥστε ἠδυνάτει νὰ ἐπισκέπτεται πάντας τοὺς προσκαλοῦντας αὐτὸν ἀσθενεῖς-θέλων ὁμοῦ νὰ παραγορῇ τουλάχιστον αὐτοὺς διὰ τῆς μετὰ δόσεως τῶν νέων τῆς ἡμέρας, ἐξέδοτο τῷ 1631 ἐφημερίδα, ἣν κατὰ μίμησιν τῶν Ἑνετικῶν ὠνόμασε *Gazette*. Ἡ ἐφημερίς αὕτη ἐξηκολούθησεν ἐκδομένη καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἱδρυτοῦ συμβάντα τῷ 1653, παρατείνασα τὸν βίον μέχρι τοῦ 1654. Ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ πρώτη ἐφημερίς ἐξε-

δόθη τῇ 7 Νοεμβρίου τοῦ 1667, ἐκτυπωθεῖσα ἐν Ὁξονίᾳ ἐν δὲ τῇ Αὐστρίᾳ τῷ 1701, ἐκτυπωθεῖσα ἐν Βιέννῃ. Ἀμφότεραι αἱ ἐφημερίδες αὐταὶ ἐξεδίδοντο εἰς φύλλον, ἐν ᾧ τὸ σχῆμα τῶν πρὸ αὐτῶν ἦτο μικρότερον, τέτταρον ἄπλοῦν.

Ἐν Γερμανίᾳ αἱ ἐφημερίδες ἦσαν γινώσται πολὺ πρὶν κυκλοφορήσασιν ἐν τῇ δυσμηκῇ Εὐρώπῃ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Τουρκίας πόλεμον οἱ ἡγεμόνες τῶν γερμανικῶν κρατῶν συνίδρυον τῇ Αὐστρίᾳ στρατιωτικῶς οἱ Γερμανοὶ ἐνδιεφέροντο μεγάλως νὰ κυνηγῶσιν εἰδήσεις ἐκ τοῦ θεάτρον τοῦ πολέμου κατ' ἀκολουθίαν πρὸς ἰκανοποίησιν τοῦ ἑλλόγου τούτου διαφέροντος αὐτῶν ἐπέμπτετο εἰς ἐκάστην πόλιν τῆς Γερμανίας ἀνὰ ἐν φύλλον, ὅπερ, ὡς περιέχον τὰ νέα τῆς ἡμέρας ἐκλήθη *Zeitung* ἐκ τοῦ *Zeit* (= χρόνος). Ταῦτα φύλλα περιγράφοντα γεγονότα τῆς 16 Ἰουλίου 1515 εὐρέθησαν ἐν Νυρεμβέργῃ φέροντα τίτλον *Neu Zeitung*.

Τοιαύτη ἐν συντόμῳ ἡ ἱστορία τῆς ἀρχῆς καὶ γενέσεως τῆς ἐφημεριδογραφίας, ἣτις, ταραστῶς ἀναπτύχθησα, ἰδίως κατὰ τὸν εἰς λήξιν σπεύδοντα 16^{ον} αἰῶνα, ἀπέβη ὁ σπουδαιότατος παράγων τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῆς πνευματικῆς πρὸς ἄλληλα ἐπικοινωνίας τῶν ἰθῶν, σύνμα δὲ ἰσχυρὰ δυνάμις, ἣτις ἐν τῇ μεμετρημένῃ πορείᾳ καὶ ταῖς παρεκτροπαῖς αὐτῆς μεγάλως ἐπέδρασε καὶ ἐπεδρᾷ ἐπὶ τὸς τύχαι τῶν λαῶν. Ἡ ἐξερύνησις ἔρα τῶν κατ' αὐτὴν ἀπὸ τῆς καὶ πρὸ ἡμῶν γενέσεως αὐτῆς μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν δὲν εἶνε ἕμοιρος διαφέροντος, ὅθεν τινὲς τῶν ὁμογενῶν καὶ τῶν ἀλλογενῶν λογίων κατέγιναν περὶ τὴν ἐξερύνησιν τῶν κατ' αὐτὴν.

Σύντομον ἱστορίαν τῆς κατ' ἡμῶν δημοσιογραφίας ἀπὸ τῶν ἀρχῶν αὐτῆς ἄχρι τοῦ 1819 ἔδημοσίευσεν πρῶτος ὁ Ἀθανάσιος Σταγειρίτης, ὡς ἐπίλογον τῆς *ἱστορίας τῶν ἐφημερίδων*, ἣν κατεχώρισεν ἐν δυοῖν ἐπαλλήλοις τεύχεσι τῆς *Kal. λιθῆς*, ἐφημερίδος ἐκδοθείσης ὑπ' αὐτοῦ ἐν Παρισίοις κατὰ τὸ ἔτος ἰκαίνο· ἀλλ' ἡ πραγματεία αὕτη οὐ μόνον ἐπιτομωτάτη εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς πλείστοις ἀνεκρίθη. Μετὰ τὸν Σταγειρίτην, ὁ κείμενος Ἰωάννης Φιλήμων ἐν τῷ πρῶτῳ βιβλίῳ τοῦ *Αἰῶνος ἀδελφῶν*, τῷ *Χρόνῳ* τοῦ Ναυπλίου, ἐπραγματεύθη τῷ 1833 τὰ κατὰ τὴν ἑλληνικὴν δημοσιογραφίαν ἀπὸ τοῦ 1821 μέχρι τοῦ 1833. Ἀλλ' ἐν τῇ πραγματείᾳ του ταύτη ὁ Φιλήμων μίαν μόνον περιέδωκε τῆς ἑλληνικῆς δημοσιογραφίας ἐξερύνησιν, πρῶτος δὲ τῶν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἀσχοληθέντων λογίων ἐπέχειρησε πλήρη ἐξιστόρησιν τῶν κατὰ τὴν ἑλληνικὴν ἐφημεριδογραφίαν ἀπὸ τῶν χρόνων τῆς ἑλληνικῆς καλυγενεσίας μέχρι τοῦ 1871 ὁ Μαρκήσιος de Queux de Saint-Hilaire ἐν πραγματείᾳ, ἐπιγεγραμμένῃ «*la presse dans la Grèce moderne, depuis l'indépendance,*

ΑΝΤΙΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ ΚΩΜΩΔΟΣ
(Ἐκ τῶν τοῦ Sacher-Masoch)

jusqu' en 1871,» ἣτις δημοσιευθεῖσα ἐν τῇ τοῦ 1871 ἐπιτηρίδι τοῦ ἐν Γαλλίᾳ συλλόγου πρὸς διάδοσιν τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν (*Annuaire de l' Association pour l'encouragement des études grecques en France. 1871*), μετετυπώθη τῷ αὐτῷ ἔτει ὑπὸ τοῦ συγγραφέως ἐν ἰδίῳ φυλλαδίῳ, καὶ ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις τυπικῶς Adolphe Laine. Ὁ φιλέλληνας Γαλλὸς, μὴ σὺν ὑπ' ὅψιν τὴν ἐν τῷ *Χρόνῳ* διατριβῇ τοῦ Ἑλλήνου λογιῶν κατέλιπεν οὐκ ὀλίγα τὰ κενὰ καὶ ἐν τοῖς ἀφορῶσιν εἰς τὴν παρ' ἡμῶν ἐφημεριδογραφίαν κατὰ τὴν χρονικὴν περιόδον, περὶ ἧς ἐπραγματεύθη ὁ Ἰω. Φιλήμων. Κατὰ τοῦτο εὐτυχέστεροι τοῦ μαρκησιῦ, χάρις τῇ ἀκαταπονήτῳ δραστηριότητι καὶ ἐργασίᾳ τοῦ κ. Τιμολέοντος Φιλήμωνος, τεθησαυρηκότος ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ τῆς Βουλῆς καὶ πολὺτιμον σειρᾶν τῶν ἐναυθῶν τε καὶ ἀλλαγῶν κατὰ διαφόρους χρονικὰς περιόδους ἐκδοθειῶν ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, ἐσχόμεν ἀφρονωτέρας τὰς πηγὰς, εἰς ἃς εἶδει νὰ ἀναδράμωμεν πρὸς ἀπεργασίαν τῆς ἀνὰ χεῖρας μελέτης.

Συμπληρῶν τὴν πραγματείαν τοῦ μαρκησιῦ de Queux de St. Hilaire ὁ κ. Δ. Βικέλας ἔδημοσίευσεν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπιτηρίδι διατριβῇ περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου ἐν ἔτει 1883, ἣς μετὰφρασις ἐδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ *Ἑστίᾳ*. Πρὸ τούτου δὲ ὁ κ. Κ. Φαστηρόπουλος, μέλος τῆς διὰ τὴν ἐν Βιέννῃ ἐκθεσιν ἑλληνικῆς ἐπιτροπῆς ἐξέδωκεν ἑλληνιστὶ καὶ γαλλιστὶ ἐκθεσιν περὶ τοῦ ἑλληνικοῦ τύπου (*Notice sur la presse grecque*), δυστυχῶς περιέχουσαν πολλὰς ἀνακρίβειας, ὡς προῶν ὁ λόγος καταδείξει.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο οὐ μικρὸν ἐνέχει δι' ἡμᾶς τὸ διαφερόν, ἀπ' οὗ λογιζομένης τῆς ἐφημερίδος ἐπιδορπίου τῆς πνευματικῆς πανδασίας, ἐκ τῆς γνώσεως τῆς παρ' Ἑθνοῦ τινὲ καταστάσεως αὐτῆς δύναται τις νὰ κρίνῃ οὐ μόνον τὴν πνευματικὴν ἀνάπτυξιν, ἀλλὰ καὶ τὰς διαθέσεις καὶ βολὰς τῆς ἐθνότητος, ἣς τὸ φρόνημα ἐκπροσωπεῖ, ἢ ἀξιοῖ ὅτι διερωτῆται ἢ ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ, τῷ τοῦ ἔθνους ἐκαίνοῦ ὑποστηρίξει ἢ ἀναχθῇ, λειτουργῶσα δημοσιογραφία, ἀνομολογούμεν πολλὰς τὰς χάριτας τῷ φιλέλληνας Γαλλῷ, παρασχόντι ἡμῶν χειραγώγημα ἐς τὰ μάλιστα χρήσιμον διὰ τὴν ἢ ἀνακαμθάνομεν μελέτην προβαίνομεν δ' ἀδιστακτικῶς εἰς τὴν ἀνιστόρησιν τῶν ὑπ' αὐτοῦ ἐξιστορηθέντων, συμπληροῦντες τὰ κενὰ, ἅτινα οὗτος κατέλιπεν, ἢ διορθοῦντες τὰ ἡμαρτημένως ὑπ' αὐτοῦ ἐκτεθέντα.

X.

[Ἐπεται συνέχεια]

Ἐπειδὴ ἡ ῥωσικὴ Πολωνία δὲν εἶχεν ἀκόμη συσματοῦθι εἰς τὴν αὐτοκρατορίαν τῶν τσάρων, ἦτοι κατὰ τὸ 1830, δύο πρόσωπα ἐν Βαρσοβίᾳ ἀπῆλκον ἰσῆς δημοτικότητος, καίτοι ἀνήκον εἰς διαφόρους τάξεις, ὁ ἀντιβασιλεὺς τῆς Πολωνίας μέγας δούξ Κωνσταντῖνος, καὶ ὁ διάσημος κωμωδὸς τῆς αὐλῆς Ζουλόβσκιος.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο τύραννος, ἀλλὰ τύραννος ἀξιαγάπητος, εἶχε δὲ τὰ δύο ταῦτα προτερήματα ἅτινα γοητεύουσι τὸν λαόν, ἦτο ἀπτόητος τὴν καρδίαν καὶ μεγαλόψυχος. Ἡρωϊκὸν θάρρος ἐπέδειξατο τῷ 1813, ὅτε μόνος εἰσῆλθεν εἰς Παρισίους ἡγούμενος τοῦ τάγματος αὐτοῦ, πρώτη δὲ σκέψις του ἦτο νὰ δράμῃ εἰς τοὺς Ἀπομάχους ἵνα ἐνθαρρύνῃ τούτους περὶ τῆς τύχης των.

Ἡ ἀρνήσις του ἵνα ἀνέλθῃ ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς Ῥωσίας, ἐν παρεχώρησεν εἰς τὸν δευτερότοκον ἀδελφόν του Νικόλαον, ἠύξησεν ἔτι μάλλον τὴν δημοτικότητα αὐτοῦ, οἱ δὲ Πολωνοὶ θεώρησαν τοῦτο προτίμησιν δι' ἡν ἴλιαν ἐκολακείθησαν. Τίλος κατέκτησεν ὄλων τὰς καρδίας διαλευχθεῖς τὴν πρώτην αὐτοῦ γυναικῶν, γερμανὴν ἡγεμονίδα τοῦ Σάξ-Κοβούργου, ἵνα νυμφευθῇ τὴν ὠραίαν Πολωνὴν κόμησσαν Γραντζόσκα.

Διηγούνται τὰ ἐξῆς περὶ τοῦ πρώτου γάμου του. Ὅτε ἠθέλησε νὰ νυμφευθῇ, ἡ αὐλή τῆς Ῥωσίας ἀνεζήτησε γυναικῶν ἐν Γερμανίᾳ. Τρεῖς πραγματίσσαι τοῦ Σάξ-Κοβούργου, καὶ αἱ τρεῖς ἀδελφαί, ἀπεστάλησαν, ἵνα ἐκλέξῃ. Ὅτε ἐκινήθη ἐκ τῆς θήρας τῷ ἡγγεῖλον ὅτι αἱ πραγματίσσαι ἀφίκοντο, Ὁ Κωνσταντῖνος εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν ἐν ἣ ἐκείναι περιέμενον, τὰς ἐξήτασεν ἐν σιγῇ, εἶτα δὲ ἀνέκραξε δι' ἀποτόμου ὕψους δεικνύων τὴν νεωτέραν: «*Αὐτήν!*» — Ὅτε δὲ ἡ πραγματίσσα κατελήφθη ὑπὸ τῶν ὠδῶν τοῦ τοκετοῦ, ὁ μέγας δούξ διέταξε νὰ μεταβῇ ὀλόκληρον σύνταγμα τυμπανοκρουστῶν ὑπὸ τὰ παράθυρά της, ἵνα καταπνίξῃ τὰς κραυγὰς αὐτῆς.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἦτο καθ' ὑπερβολὴν αὐστηρὸς πρὸς τοὺς ἀξιοματικούς, καθ' ὑπερβολὴν δὲ καλὸς πρὸς τοὺς στρατιώτας του, οὕτως ὥστε οἱ μὲν τὸν ἐλάτρευον οἱ δὲ τὸν ἐφοβοῦντο καὶ τὸν ἐμίσουν κρυφίως. Ἀπ' ἑτέρου δὲ οἱ εὐγενεῖς ἐξηλοτύπων.

Ὁ ἀντιβασιλεὺς ἡμίενεν εἰς τὴν ἀπειθότητα καὶ εἶχε προσλάβῃ εἰνσοῦμενόν του τὸν κωμωδὸν Ζουλόβσκιον. Οὗτος ἐπέιχε παρ' αὐτῷ ἴσιν γελωτοποιοῦ καὶ συμβούλου. Ἐτόλμα νὰ λίγῃ πρὸς αὐτὸν τὴν ἀλήθειαν κατὰ πρόσωπον, συχνάκις δὲ ὁ Κωνσταντῖνος ὠφελεῖτο ἐκ τούτου.

Ὡς εὐγενὴς ὁ Ζουλόβσκιος καθ' ὑπερβολὴν ἐφρόντιζε περὶ τῆς τιμῆς του. Ὁ ἐκλεκτότατος κόσμος τῆς Βαρσοβίας συνειθίκε νὰ συνδιφοίηται

καθ' ἐκάστην μετὰ μεσημβρίαν εἰς τι καφνεῖον ἕνα παῖζα, ὃ δὲ Ζουλόβσκη ἐσύγγαζεν εἰς τὸ καφνεῖον ἐκεῖνο, ἀλλὰ χωρὶς οὐδέποτε νὰ ἐγγίση κύβους ἢ χαρτῖα. Ἡμέραν τινὰ καθ' ἣν παρετῆρει ἀξιωματικούς παίζοντας, Ρῶσος συνταγματάρχης ἤρξατο νὰ ἐμπαῖζῃ αὐτὸν καὶ νὰ τὸν καθίστῃ γελοῖον. Ὁ Ζουλόβσκη συνεκράτησεν ἐαυτὸν καὶ δὲν ἀπεκρίθη, ἂν καὶ ἅπαντες οἱ γνωρίζοντες αὐτὸν περιέμενον νὰ ἴδωσιν ἐκρηγνύμενον τὸν θυμὸν του.

Ἐπὶ τέλους ὁ Ζουλόβσκη μὴ δυνάμενος ἐπὶ πλέον ν' ἀκούῃ ἐγείρεται, πλησιάζει τὸν συνταγματάρχη μετὰ φοβερᾶς σοβαρότητος καὶ θέτων τὰς δύο αὐτοῦ χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων του:

— Βίβλι ἦρωι, τῆ λέγει, ἦρωι! Ἄνθρωπος ὑμεῖς ἀνυπεράσπιστος καὶ ἀοπλος, τολμῶν νὰ προσβάλλῃ ἕτερον ὠπλισμένον ἄχρις ὀδόντων, εἶναι ἦρωις!...

Ἡ εἰρωνεία ἦτο σκληρὰ, διότι ὁ συνταγματάρχης ἦτο ὠπλισμένος. Ἄπαντες ἀνεκάγχασαν ἀλλ' ὁ Ρῶσος ἐγένετο κάτωχρος. Γνωρίζων ὅτι ὁ κωμωδὸς ἦτο εὐνοούμενος τοῦ μεγάλου δούκους ἐδίστασε νὰ ὠθήσῃ τὰ πράγματα περαιτέρω, ἀλλὰ τὴν ἐπιούσαν ἐπέμψε τοὺς μάρτυράς του πρὸς τὸν Ζουλόβσκη, ἐλπίζων μᾶλλον νὰ φοβήσῃ τοῦτον καὶ τύχῃ ἱκανοποιήσεως παρὰ σκοπῶν νὰ μονομαχήσῃ.

Ὁ Ζουλόβσκη εἰδέχθη τὴν πρόσκλησιν καὶ ὅτε οἱ μάρτυρες ὤρισαν τὸν τόπον καὶ τὴν ὥραν τῆς μονομαχίας, μετέβη πρὸς τὸν ἀντιβασιλέα.

Ὁ Κωνσταντῖνος πληροφορηθεὶς ἤδη τὰ διατρέξαντα, εἶπε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη μόλις τὸν εἶδε:

— Τί παραλόγους ὑποθέσεις ἔχεις μὲ τὸν συνταγματάρχη;

— Παραλόγους ἀληθῶς, διότι πολὺ φοβοῦμαι ὅτι κάκιστα θὰ τελειώσουν.

— Νὰ μονομαχήσῃς! Καὶ τὸ συλλογιζέσαι;

— Βεβαίως ὅτι τὸ συλλογιζομαι.

— Ἄλλ' ἢ μονομαχία ἀπαγορεύεται.

— Ἔστω! ἂν φονεύσω τὸν ἀντίπαλόν μου θὰ τιμωρηθῶ.

— Ἀλλὰ δὲν θέλω νὰ διακινδυνεύσῃς τὴν ζωὴν σου, ἀπήντησεν ὠρμισμένος ὁ Κωνσταντῖνος.

— Εἶμαι εὐγενής! εἶπεν ὁ Ζουλόβσκη. Ὅμως προσέθηκεν ἠπιώτερον, ἄφ' οὗ ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης καταδέχεται νὰ ἐκτιμᾷ τὴν ζωὴν μου, θὰ τῆ ζητήσω ὡς χάριν νὰ μοι δώσῃ μίαν ὑπογραφὴν εἰς λευκὸν χάρτην διὰ νὰ τὴν μεταχειρισθῶ ὅπου θελήσω. Σὰς δίδω δὲ τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι δὲν θὰ κάμω κατάχρησιν αὐτῆς.

Ὁ μέγας δούξ ἔλαθεν ἄνευ δισταγμοῦ φύλλον χάρτου καὶ ἄφ' οὗ ὑπέγραψε τὸ ἔδωκε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη λέγων:

— Ἐὰν εἶναι ἀπόλυτος ἀνάγκη νὰ μονομαχήσῃς, προτιμότερον νὰ φονεύθῃ ὁ συνταγματάρχης, ἀκούεις; Ἐχομεν ἑκατοντάδας συνταγματάρχων, ἀλλ' ἕνα καὶ μόνον Ζουλόβσκη.

— Τὴν αὐτὴν γνώμην ἔχω καὶ ἐγώ, εἶπεν ὁ κωμωδός.

Λίαν ἐνωρὶς τὴν ἐπιούσαν ὁ συνταγματάρχης μετέβη εἰς τὸν ὁρισθέντα τόπον ὁ Ζουλόβσκη ἀφίκετο μετ' ὀλίγον, ἀλλ' ἀντὶ νὰ συνοδεύηται ὑπὸ τῶν μαρτύρων του, ἠκολουθεῖτο ὑπὸ δύο πυροβόλων μετὰ πυροβολητῶν.

Ἐχαιρέτισε τὸν ἀντίπαλόν του καὶ ἐπλήρωσε τὰ πυροβόλα.

— Τί σημαίνει ἡ πολεμικὴ αὐτὴ σκευή; τὴν ἠρώτησεν ἐκπληκτος ὁ συνταγματάρχης.

— Ἐγὼ προσελήθην, δὲν εἶν' ἀλήθεια; ἀπεκρίθη ὁ κωμωδός. Λοιπόν, ἐπειδὴ μοι ἀνῆκει ἡ ἐκλογὴ τῶν ὀπλων, ἐξέλεξα τὸ πυροβόλον, εἰς ἐμὲ δὲ ἐπ' ἴσης ἀνήκει νὰ πυροβολήσω πρώτος. Καταλάβετε τὴν θέσιν σας λοιπόν, συνταγματάρχα, παρακαλῶ!

Οἱ μάρτυρες ἐξεπράγησαν εἰς γέλωτας.

— Εἶναι ἀστείότης! ἀνέκραξεν ὁ Ρῶσος. Μὴ τὴν παρατείνωμεν.

— Ποσῶς! ἀπεκρίθη ὁ Ζουλόβσκη μετὰ προπεποιημένης ὀργῆς.

Καὶ δραττόμενος τοῦ ἐγκαύματος, ἐξηκολούθησε.

— Ζήτησε συγγνώμην, συνταγματάρχα, εἰδ' ἄλλως πυροβόλῶ.

Ὁ Ρῶσος ἄφ' οὗ συνεσκέφθη μετὰ τῶν μαρτύρων του, ἐζήτησεν ἐπὶ τέλους συγγνώμην παρὰ τοῦ Ζουλόβσκη.

Ὅτε ὁ ἀντιβασιλεὺς ἔμαθε τὸ πέρας τῆς παραδόξου ταύτης μονομαχίας, ἐγέλασεν ἐγκαρδίως καὶ ἀπέστειλε πρὸς τὸν Ζουλόβσκη πενήκοντα φιάλας καμπαρνίτου.

Ὀλίγον χρόνον μετὰ ταῦτα, ὁ κωμωδὸς παρουσιάσθη αὐτῷ πρὸς τὸν μέγαν δούκα.

— Λοιπόν, τί τρέχει; εἶπεν ὁ Κωνσταντῖνος. Χρειαζέσαι πάλιν πυροβόλα;

— Ὁχι, ἔρχομαι νὰ εὐχαριστήσω τὴν Ὑμετέραν Ὑψηλότητα διὰ τὸν οἶνον ὃν εὐηρεστήθη νὰ μοι στείλῃ καὶ διὰ νὰ σὰς ἐκδικηθῶ, χάριν εὐγνωμοσύνης διὰ τὴν ὑπογραφὴν ἐπὶ τοῦ λευκοῦ χάρτου ἣν κατεδέχθητε νὰ μοι δώσητε.

— Νὰ μ' ἐκδικηθῆς;

— Ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης γνωρίζει κάλλιστα ὅτι ἐὰν ὁ λαὸς καὶ οἱ στρατιῶται τὸν λατρεύουσιν, οἱ Πολῶνοι εὐγενεῖς καὶ οἱ ἀξιωματικοὶ πολὺ ἀπέχουσι τοῦ νὰ συμμερίζωνται τὰ αὐτὰ αἰσθήματα.

— Μοὶ εἶναι ἀδιάφορον!

— Καὶ εἰς ἐμὲ. Ἄλλ' ὅτι δὲν μ' εἶναι ἀδιάφορον εἶναι ὅτι εἰς τὰς στρατιωτικὰς συναθροίσεις καὶ εἰς τὰς ἀριστοκρατικὰς συναναστρώφας δια-

δίδουν περὶ ὧν εὐταλεῖς συκοφαντικὰς, τοσοῦτον μᾶλλον μεμπτέας καὶ ἀξιοποίνους ἥσαν οἱ διαδίδοντες ταύτας κάλλιστα γνωρίζουν ὅτι εἶναι ψευδεῖς.

— Καὶ τί διαδίδουν;

— Διαδίδουν... Ἀλλὰ ἀληθῶς αὐτὰ θὰ σὰς κινήσουν τὴν ἀγανάκτησιν!

— Ὅμιλι ἐλευθέρως, σὲ διατάσσω.

— Λοιπόν, διαδίδουν... λέγουσιν ὅτι ἡ Ὑμετέρα Ὑψηλότης τρώγει ἀλειμματοκῆρια!

Ἡ ἐνεργητικὴ μορφή τοῦ Κωνσταντῖνου, ἣς ὁ μαγγολικὸς τύπος ἀνεμίμησε πολὺ τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ πατρὸς του Παύλου τοῦ Α', ἐχρηματίσθη διὰ πορφυροῦ χρώματος.

— Τίς τολμᾷ λοιπόν νὰ λέγῃ τοῦτο; ἀνέκραξεν ὀργίλος. Ἀπαιτῶ τὸ ὄνομα τῶν ἄθλιων τούτων, ἵνα τοῖς ἐπιβῶλο παραδειγματικὴν ποινήν.

— ὦ! καὶ τὴν ἀξίζου, ἀπεκρίθη ὁ Ζουλόβσκη. Ἄλλ' ἐπειδὴ οὐχὶ ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ἀλλ' ὁ κωμωδὸς ἀνεκάλυψε τοὺς ἐνόχους, εἰς αὐτὸν ἀνήκει καὶ νὰ τοὺς τιμωρήσῃ.

— Σύμφημι, ἀπεκρίθη ὁ Κωνσταντῖνος ἥσυχος, ὅπως ἅπαντες οἱ ἀληθεῖς τύραννοι, ἦτο πάντοτε πρόθυμος νὰ διδῇ ἀστείαν στροφὴν εἰς τὰς κατὰδικας καὶ εἰς τὰς πονηὰς αὐτοῦ.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας ὁ ἀντιβασιλεὺς παρέθηκεν εἰς τὰ ἀνάκτορά του μέγα γεῦμα, εἰς ὃ προσεκληθήσαν μόνον ἡ ἀριστοκρατία καὶ οἱ ἀνώτατοι ἀξιωματικοί.

Τὰ φαγητὰ ἦσαν ἐξαισια, οἱ οἶνοι ἄριστοι, δύο δὲ στρατιωτικαὶ ὀρχήστραι ἐξετέλουν τὰς νεωτάτας συνθέσεις. Ὁ μέγας δούξ ἦτο εὐθυμώτατος, ὠμίλει δὲ χαριστάτα μετὰ τῶν Πολωνῶν κυριῶν.

Μετὰ τὸ τελευταῖον φαγητὸν ὁ Κωνσταντῖνος ἐνευσε τῇ ἄρχιτρικλίνῃ αὐτοῦ, ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν περιγίψασαν Ἰζαρορούσα.

— Τώρα θὰ παραθέσουν, τῆ εἶπε, δι' ἐπιδόρπιον τὸ εὐνοούμενον φαγητὸν μου.

Τῆ στιγμή ἐκείνῃ ἐκόμισαν μέγα χρυσοῦν ὀγκῶδες τρυβλίον, ὃ δὲ μέγας δούξ, ἰδίᾳ χεῖρ, ἤγειρε τὸ κάλυμμα αὐτοῦ.

Ὅποια ὅμως ἡ ἀπορία τῶν δαιτυμόνων ἰδόντων παρὰ προσδοκίαν ἄπειρον σαρκεῖαν ἀλειμματοκῆριον.

— Σὰς ἐπαναλαμβάνω, εἶπεν ὁ ἀντιβασιλεὺς σοβαρῶς, ὅτι εἶναι τὸ εὐνοούμενον φαγητὸν μου, ἐλπίζω δὲ ὅτι ἅπαντες θὰ τὸ τιμῆσωσι.

Ἦθεσε ἀλειμματοκῆριον ἐπὶ τοῦ τρυβλίου του, οἱ δὲ συμπόται, ἀπὸ τοῦ πρώτου μέχρι τοῦ τελευταίου, ἐπέυσαν ν' ἀκολουθήσωσι τὸ παράδειγμα του.

— Θέλει νὰ μὰς τιμωρήσῃ, ἐψιθύριζον χαμηλῶς τῆ φωνῆ.

— Ἀδύνατον νὰ φάγῃ ἀλειμματοκῆριον, ἔλεγε

χαμηλοφώνως ἡ κόμησσα Ὁστρούσκα εἰς τὸν στρατηγὸν Διβερνίτζη. Κατὰ τὴν ἐθιμοταξίαν, δὲν ὑποχρεοῦμεθα νὰ φάγωμεν, πρὸ τοῦ καὶ αὐτῶς...

Φεῦ! δυστυχῆς κόμησσα, δὲν ἔλαθε καιρὸν νὰ τελειώσῃ τὴν φράσιν της... Ἴδῃ ὁ Κωνσταντῖνος, δι' ἐξαίρετου χειρονομίας ἔλαβε τὸ ἀλειμματοκῆριον διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ δείκτου αὐτοῦ, καὶ φέρον αὐτὸ εἰς τὸ στόμα του, ἐφαγε τιμάχιον ὅπερ εὔρε λαμπρότατον.

— Λάβετε λοιπόν, ἔλεγε πρὸς τοὺς γείτονας αὐτοῦ μετὰ σατανικῆς φιλοφροσύνης καὶ σπουδῆς.

Καὶ αἱ κυριαί, οἱ στρατηγοί, ἅπαντα τὰ θύματα τοῦ μεγάλου δούκους ἔφερον τὸ ἀλειμματοκῆριον εἰς τὸ στόμα των, καὶ ἀνηκούστους ἀγῶνας ἐποίησαν ἵνα φάγωσι τὸ ρρικῶδες ἀλειμματοκῆριον, ὅπερ ἔμενε κεκολλημένον—εἰς τοὺς ὀδόντας των.

— Τῆ ἀληθεῖς, ἔλεγε τὴν ἐπαύριον ὁ Κωνσταντῖνος, περιγράφων τὴν ἀστείαν ταύτην σκηνὴν εἰς τὸν Ζουλόβσκη, τῆ ἀληθεῖς, ἔπρεπε νὰ ἦσαι παρὼν διὰ νὰ ἐβλεπες τί ἀλλόκοτους μορφασμούς ἔκαμνον.

Ἐν ᾧ οἱ ἡμιτραπέζοι τοῦ ἀντιβασιλέως ἀπέτινον τοιοῦτοτρόπως δίκην τῶν κακολογιῶν των, οὗτος ἔτρωγε, μειδιῶν, τὸ ἀλειμματοκῆριον ὅπερ ἦτο κάλλιστον, διότι ἦτο κατεσκευασμένον μὲ μίγμα κρέμης, πάγου καὶ σακχαρώσεως.

Ἡ σύζυγος τοῦ κωμωδοῦ Ζουλόβσκη ἀπέθανε ταχέως, καταλιπούσα αὐτῆ δύο χαριστάτας θυγατέρας, ἀνατραφεῖσας ἐν τῷ οἴκῳ τῆς θείας των. Ὁ Ζουλόβσκη συχνάκις μετέβαινε εἰς ἐπισκεψίαν των ἐφέρετο δ' ὡς ἄριστος πατήρ. Ἢ πρὸς τὰς θυγατέρας αὐτοῦ στοργὴ τὸν ἔκαμε νὰ κρύψῃ ἀπὸ αὐτῶν τὸ ἐπάγγελμά του, ἐνῶ δὲ ἅπαντες τὸν ἐθαύμαζον, αὐταὶ μόνον οὐδέποτε τὸν εἶδον ὑποκρινόμενον. Ἐνν ἐγνωρίζον μόνον μὲ τὸ οἰκογενειακὸν ὄνομα του, διότι τὸ Ζουλόβσκη ἦτο ψευδώνυμον.

Ἐντούτοις ἡμέραν τινὰ ἡ τύχῃ ὀλίγον ἔλειψε νὰ τὸν προδώσῃ.

Δι θυγατέρες του μεταβῆσαι εἰς τὴν εἰκίαν διακεκριμένης τινὸς κυρίας, ὑπῆγον μετ' αὐτῆς εἰς τὸ θέατρον, οὐδαμῶς γνωρίζουσας ὅτι ὁ διάσημος κωμωδὸς ἦτο πατήρ των.

Τὴν ἐπιούσαν ὁ Ζουλόβσκη μετέβη νὰ ἴδῃ τὰ τέκνά του.

— Πάτερ, τῆ εἶπον ἐκεῖναι ἄφ' οὗ τὸν ἠσπᾶσθησαν, διεσκεδάσαμεν πολὺ ὠραία χθές.

— Καὶ ποῦ, περιπτερά μού;

— Ὑπήγαμεν εἰς τὸ θέατρον μὲ τὴν κυρίαν Δὲ Φ**.

Ὁ Ζουλόβσκη ὠχρίασε.

— Καὶ εἶδαμεν ἐκεῖ τὸν περίφημον Ζουλόβσκη.

— Ἀλήθεια! Καί... .

— Είναι ὁ μεγαλύτερος καλλιτέχνης τοῦ κόσμου.

— Καὶ δὲν ἐξεπλάγητε ἀπὸ κάποιαν ἁμιδιότητα;

— Μὲ ποῖον;

— Μὲ τὸν πατέρα σας; . . .

Αἱ δύο νεάνιδες τὸν ἐθεώρησαν μετὰ βαθύτατης ἐκπλήξεως καὶ τῷ ἀπεκρίθησαν.

— Τί λέγεις, πάτερ; Οὐδέμια ἁμιδιότης ὑπάρχει μεταξύ αὐτοῦ καὶ σοῦ. Σὺ εἶσαι ἄραϊος καὶ κομψός. Ἐν ᾧ ἐκεῖνος εἶναι ἄσχημος καὶ γελοῖος.

Ὁ Ζουλόθουκος ἀνέπνευσεν. Ἡ τέχνη του ἦρε τὸν μέγιστον θρίαμβον ὃν ποτε ἤθελεν ἐπιθυμήσει· τὰ ἰδιά του τέχνα δὲν ἀνεγνώριζον αὐτὸν εἰς τὴν σκηνήν!

Γ. Α. ΒΑΛΑΒΑΝΗΣ.

ΤΟ ΠΑΝΩΦΟΡΙ ΤΟΥ ΖΑΝΝΗ

(μῦθος ἐκ τῶν τοῦ Κριεώφ.)

Τὸ πανωφόρι τοῦ Ζαννῆ ἐτίθη' εἰς κάθε ἀγκώνα. Ἐκεῖνος δὲ χωρὶς ν' ἀργῆ ἐπήρε τὴν βελόνα, Κι' ἀπ' τὰ μανίκια κόδοντας μὲ προσοχὴ μεγάλη Ἐνα κομμάτι, ἔφατε τὸ πανωφόρι πάλι.

Γὰ χέρια του ἀπ' τὸ κόντευμα τῶν μανικῶν μονάχα Ἔμειναν ἔξω δλόγγυμα—κατὸ μεγάλο τάχα! Ὅμως ἂν ἄλοι τὸν Ζαννῆ γι' αὐτὸ τότε γελοῦνε, Ἐκεῖνος λέγει: « Ἄδικα γι' ἀνόητο μὲ περνοῦνε.

Καὶ εἰς αὐτὸ ἐγὼ ἴμπαρῶ διόρθωσι νὰ φέρω Καὶ ἄλγο ἂν ἐκόντεψαν νὰ τὰ μακρύνω ἔξω. Παιδί μὲ γνῶσι ὁ Ζαννῆς, τὸ πανωφόρι πᾶνει Καὶ τοῦ ἔηλῶνε τὰς ποδιαίς, καὶ μιά χαρὰ τὰς [βάνει

Εἰς τὰ μανίκια τὰ κοντά, μ' αὐταῖς τὸ μεγαλῶνει, Καὶ περπατᾷ γελαστός καὶ κατακαμαρώνει.

Ὅμως κανένας δὲ ἴμπαρῶ

Ἐπανωφόρι πλῆγὰ νὰ εἰπῆ τὸ βούχο ποῦ φορεῖ.

Κ' εἰς ἄλλους τόπους, μὰ κ' ἐδῶ

Πολλοὺς μὲ εὐτυχε νὰ ἰδῶ

Ἐταί ν' ἀρχίζουνε δουλειὰς, νὰ ράπτουν, νὰ ἔηλῶνουν, Καὶ ὕστερα, ἄν τὸν Ζαννῆ γι' αὐταῖς νὰ καμαρώνουν!

Ἐν Γέτακ.

Π. Α. Α.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Κατὰ τοὺς ὑπολογισμοὺς τοῦ ἐν Περσίᾳ πρεσβευτοῦ τῆς Ἀγγλίας ὁ ὅλος πληθυσμὸς τοῦ Περσικοῦ κράτους εἶναι 7.653.000 κατοίκων. Τοῦτων 363630 οἰκογένειαι ἢ 1963000 ψυχαὶ κατοικοῦσι τὰς 99 πόλεις τῆς Περσίας, 3780000 τὴν βραχέον χῆρον καὶ 1909000 εἰσι νομάδες. Ἡ μέγιστη Περσικὴ πόλις εἶναι ἡ Ταυρίς, ἔχουσα 164000 κατοίκων, ματ' αὐτὴν τίσσεται ἡ Γεχεράνη ἔχουσα 120000 καὶ τρίτη τὸ Ἰσπαχάν, ἔχουσα 60000.

Τὸ δημοτικὸν συμβούλιον τῆς πρωτεύουσος τῆς Οὐγκκρίας ἐψήφισε πίστωσιν 100,000 δρ. πρὸς ὄψιν μεγάλου ἀρτεσιανοῦ φρεάτου, ὅπως ἐκ τούτου ἀρῶνται τὸ ἀναγκαιῶν αὐτοῖς θερμὸν ὕδωρ τὰ δημόσια λουτρά καὶ διάφορα ἐργαστήρια. Τὸ βάθος αὐτοῦ εἶναι μείζον πάντων τῶν ἄλλων ἀρτεσιανῶν φρεάτων, ἦτοι μέτρων 951, παρέχει καθ' ἑκάστην 800 περίπου κυβικὰ μέτρα ὕδατος, ἔχοντος θερμότητά 70 βαθμῶν τοῦ ἐκατοσταθίου. Προτίθενται δὲ νὰ ὀρύξωσι βαθύτερον, ὅπως ἡ θερμότης τοῦ ὕδατος γένηται 80 βαθμῶν.

Ἐν τινι τῶν τελευταίων συνεδριάσεων τῆς Γεωγραφικῆς ἐταιρίας τῶν Παρισίων ὁ κ. Κάρολος Ραβὸτ ἐξέθιξε τὰ κατὰ τὴν ἀποστολὴν αὐτοῦ εἰς τὴν Ρωσικὴν Λαπωνίαν, ὅπου μετέβη ἐντολῇ τοῦ Γαλλικοῦ ὑπουργείου τῆς ἐκπαιδεύσεως. Κατὰ τὸν κ. Ραβὸτ ἡ μεγάλη χερσόνησος τῆς Κόλικς ἢ Ρωσικῆς Λαπωνίας ἔχει ἀπέραντα δάση πευκῶν καὶ ἐλατῶν, ἔλη καὶ τέλματα, λίμνας ἐκτεταμέναις καὶ μεγάλους ποταμούς. Μέχρι τοῦδε ἡ Ρωσικὴ Λαπωνία ἐνομιζέτο, ὅτι ἦτο χώρα ἐπίπεδος· ἀλλ' ὁ ἐξερευνήσας αὐτὴν βεβαίως ἐπί μίγα μέρος ταύτης κατέχουσιν ὄρη ἀπότομα, ὃν ἐνὶ εἰσὶν ὑψηλότερα τοῦ Καυκάσου καὶ τῶν μεγίστων ὄρων τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ρωσίας. Γὰ ὑψηλότερα τῶν Λαπωνικῶν ὄρων κείται παρὰ τῆς ὄχθας τῆς μεγάλης λίμνης Ἰμάνδρα, ἣτις ἔχει μῆκος 140 χιλιομέτρων περίπου. Ὅλη ἡ εὐρεῖα αὕτη χώρα εἶναι σχεδὸν ἔρημος καὶ μόνον ὀλίγοι Λάπωνες κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ.

Ἐν Νέα Ἰόρκῃ ἐδοκιμάσθη ὀρθίως νέον εἶδος ὑποβρυχίου ναυροδίου, κατασκευασθὲν κατὰ τὰ σχέδια ὑπολοχαγοῦ τινος τοῦ πυροβολικοῦ, ὀνόματι Ζαλλίνσκη. Τὸ ναυροδίου τοῦτο ἔχει σχῆμα σιγάρου, καὶ κατὰ βούλησιν τοῦ κυβερνήτου αὐτοῦ δύναται νὰ πλεῖ ὑποβρυχίως ἢ νὰ ἐπιπλῆ τῆς θαλάσσης. Ἔχει μῆκος μὲν 15 μέτρων, πλάτος δὲ 2 μέτρων καὶ 40 ὑψεκτομέτρων. Κινεῖται δι' ἑλικὸς τριμήνης εἰς ἐνέργειαν οὐχ δι' ἀτμοῦ, ἀλλὰ διὰ πετρελαίου, καὶ ἐξεκοντίζει μέχρι τετρακοσίων ἢ πεντακοσίων μέτρων νάρκην πληρωμένην δι' ἐκρηκτικῶν ὕλων 200 μέχρι 300 λιτρῶν βάρους, δυναμέναν νὰ ἀνατινάξωσι καὶ τὰ μέγιστα τῶν πολεμικῶν πλοίων.

Ἐν δημοτικῷ σχολείῳ.

Διδάσκαλος. Ποῖα σώματα ὀνομάζομεν διαφανῆ; λέγε σὺ Νικόλαε.

Νικόλαος. Ἐκεῖνα διὰ τῶν ὁποίων δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ἔπισθεν ἀντικείμενα.

Διδάσκαλος. Πολὺ καλὰ. Εἰπέ μου κἀνὸν παράδειγμα.

Νικόλαος. Τὸ γυαλί.

Διδάσκαλος. Καλὰ, κἀθησαι. Εἰπέ μου σὺ Ἄντωνε, ἄλλο παράδειγμα.

Ἄντωνος. Ἡ κλειδαρότρυπα.

Ὁ σύζυγος. Ὡς δεῖγμα τῆς μεγίστης πρὸς σὲ ἀγάπης μου σοῦ προσφέρω τὸ ἐλάχιστον τοῦτο δῶρον.

Ἡ σύζυγος. Θὰ ἐπροτίμων τὸ ἐναντίον.